№ 77. Treschdeen, 24. septembri. 1908.

Makfà,
Jelgawâ sanemot:
par gadu . . . 2 rub. 20 kap.
par ½ gadu . 1 „ 20 „
par ¼ gadu . — „ 60 „

Par adreses pahrmainu jamakfà 10 kap.

Latweeschu Awises.

Makfà,
pa pastu peesuhtot:
par gadu . . . 3 rub. — kap.
par ½ gadu . 1 „ 60 „
par ¼ gadu . — „ 90 „

Uf ahrsemèm 4 rub. 50 kap., 2 rub. 30 kap., 1 rub. 20 kap.

Jsnahk dimreis nedelâ.

Redakzija un ekspedizija:
Jelgawâ, Kangihseru eelâ № 14.

87. gada-gahjums.

Sludinajumi makfà:
par sihku rakstu rindiņu 8 kap., preekschpusê 20 kap.

II. Rigas Krahj-Aisdewu Sabeedr.

tagad atrodàs

Sabeedribas paschas jaunajâ namâ

Aleksandra eelâ Nr. 12,

(Dsirnawu eelas stuhrî).

Peenem noguldijumus no 1 rubla sahkot un makfà 5—6 prozentus par gadu; par tekoschu rehkinu 4%. Noguldijumus ismakfà pehz eespehjas tuhlit bes usteikschanas.

Darba laiks no 10—2. Waldes.

No 1. oktobra lihds gada beigàm

„Latweeschu Awises"

makfà: ar peesuhtischanu pa pastu **90** kap., Jelgawâ ekspedizijâ waj isdalamâs weetâs sanemot **60** kap.

Pee pasta abonementa pagarinaschanas laipni luhdsam usdot bijuscho abonenta numuru. **Ekspedizija.**

Kadehl???

makfat **6 kap. par 10 gab.** papirosu, ja war dabut **20 gab. par 6 kap.**, daudz augstaka labuma, bet tikai

„Подарокъ"

no fabrikas **„Ottoman"**, Sw. Peterburgâ. Teek pahrdoti it wisur.

Wairumâ pahrdod **Sch. Engelsona** magasinâ, Pils eelâ 7, Jelgawâ.

Atbildot uz jautajumu,

ko lai wispehdigi smehkê, aiz pahrleezibas jasaka, ka **tikai** papirosus

„Famos"

25 gab. 15 kap.
10 „ 6 „
5 „ 3 „

garà formata.

Ottomana fabrikas Sw. Peterburgâ.

Dabonami wisur: **Leelumâ** pee **Sch. Engelsona, Jelgawâ, Pils eelâ № 7.**

Muhsu skolas kopigi ideali.

Fr. Hunchens.

Preekschlasijums Latweeschu Skolu un Isglihtibas Beedribas sapulzê Jelgawâ, 30. augustâ sch. g.

(Beigas.)

Tad nahza treschais laikmets muhsu skolas wehsturê. Tas bija **pahrkreewoschanas** laikmets. Scho laikmetu issauza politika un wina usdewums bija eespeest skolâ Kreewu garu un walodu. Ko lai es te saku par scho laikmetu. Man aiz dascheem eemesleem par winu jarunâ saudsigi. Pee tam jau wisi esam schi laikmeta leezinieki. Skolotaji ar waru tapa aisrauti no saweem agrakajeem tautibas idealeem. Un ziti kopigi ideali wineem netapa uszelti. Gan weens otris bedsigs skolas usraugs mehginaja par warai eeswanit skolotajeem aussis, ka tas esot wisleelakais labums un augstakais gods, runat tik leelu walodu, kuru runà 100 miljonu leela tauta, ka ar scho walodu warot staigat no Baltijas juhras lihds Leelajai Klusajai juhrai u. t. t. Bet leels daudsums skolotaju to newareja saprast. Un scha skolas ideala karoga turetaji bija skolas pahrluhki, sweschneeki, — un skolotaji ar wineem nespehja saprastees. Sahkàs skolotaju wajaschanas. Radàs wahrds „Латышествующіе." Scha wahrda nesejs skolotajs ahtri wareja maisi saudet. Peewedam te kà raksturigako peemehru schajà laikmetâ weetu no Rigas mahzibas apgabala augsta eerehdna isdotu rakstu. О цѣли и способѣ обученія инородцевъ государственному языку. Tur teikts: „Lai sasneegtu mehrki, wisus preekschmetus mahzitees Kreewu walodâ, tad neween Kreewu waloda, bet ari aritmetika un wingroschana pirmajâ seemâ jamahza walsts walodâ. Schim noluhkam israhdàs par noderigu pirmajàs 4 lihds 5 mahzibas nedelàs mahzibas stundu skaitu, kas nolikts preeksch Kreewu walodas un aritmetikas, isleetot ar jauneestahjuscheem (pirmsemneekeem) weenigi Kreewu walodas mahzischanai pehz dabigas metodes. Tapat wingroschanas stundàs, pat tani gadijumâ, kad skolotajs sin, ka behrni winu nesapratìs, tam jaleeto weenigi Kreewu waloda. Tapat zeeti un weenigi Kreewu waloda jaleeto otrâ seemâ geografijas stundàs. Ja israhdìtos, ka weenâ waj otrâ skolâ panahkumi Kreewu walodâ naw wisai labi, tad „wisa waina par to kriht — uz skolotaju", un naw winam attaisnoschanas un nebuhs schehlastibas! Bet to warès panahkt, „ja Kreewu waloda buhs skolàs par farunas walodu, какъ это и должно быть."

Un schehlastibas ari nebija ne skolai, ne skolotajeem. Daudzi skolotaji bija speesti aiseet, daudzi labak aisgahja par brandwihna pahrdewejeem monopolu bodês. Laudis saudeja wisu intresi preeksch skolas. Pagastu weetneeki tapa issaukti zihnâ pret skolotajeem. Tas wiss bija dsihwâ skolas gara pasudinaschana.

Es newaru te wairak minet par schìm leetàm. Pee tam winas ari, kà jau minets, par daudzi dsihwas un brehzoschas stahw mums azìs. Man tikai jaaisrahda uz to, ka skolu darba panahkumi bija neezigi. Pat ari tajà speestajà pahrkreewoschanas nosihmê. Gari gadi aisgahjuschi pàr skolas jumteem, pilni bahrgu rewisiju, zirkularu un Kreewu wokabuku. Bet panahkumu nebija. Skolotaji tapa zits schaubigs, zits noguris, zits lihdejs, zits medala meklètajs. Bet tomehr wisi wini bija melnas nakts un dubku purwa gahjeji, kas neredz un pat nesin gaidit rihta blahsmas sahrtumu sawà gruhtajà weentulibas un darba nakti. Pat sasauktees tee nebrihksteja un beigàs ari negribeja.

Gods Deewam, schis laikmets beidzees. Atzelts winsch uz Kunga un Keisara wehleschanos un tautas prasibàm. Waldibas aprindàs un walsts domê atskan balsis pret politiku skolàs. Nupat lasam, ka Rigas mahz. apgabala kukatora kungs teizis tajà sinà eewehrojamus wahrdus: „Behrni dsimst wisàs partijàs, tadehl skolai jabuht ahrpus partijàm. Skola nedrihkst atrastees uz politikas slidenà zeka, jo winas teeschais mehrkis ir audzinaschana." — Wisi schee launumi un masee panahkumi skolas darbà radàs tapehz, ka nebija skolai un skolotajeem kopiga ideala. Ideali bija sajaukti, sagrozìti, pat noplehsti un samihti. Un kà melna, tumscha weeta, apleeta tautas asaràm, palika schis laikmets muhsu skolas wehsturê. Nebija winam kopiga skolas ideala.

4) Un tagad sahksim runat par zeturto laikmetu muhsu skolas wehsturê. Tajà muhsu skola patlaban stahw eekschà un tas ir **juku laikmets.** Nahkàs gruhti tirsat scho laikmetu un wina wirseenu. Tas tapehz, ka nawa weegli nostahtees ahrpus wina un tad uz to raudsìtees meerigà prahtà. Bet es zeru, weena leeta man atweeglinàs runat par winu. Un schi leeta ir tas, ka mehs wisi esam schi laikmeta laudis.

Tapat man jaatwainojàs, ka es scho muhsu pehdejo deenu laikmetu esmu nosauzis par „juku laikmetu". Jr tatschu taisniba, ka wehl nekad nawa pàr muhsu skolu gahsees tik daudz jaukta uhdena wiknu un brahsees tik daudz putekku pilnu wehju. Schis juku laikmets isauga pa dakai no politikas rokàm, pa dakai no ta protesta, kas zehlàs no dsihwes kruhtim — zeltees pretim slogeem un spaideem. Daschus gadus preeksch 1905. gada bija sinams, ka daschs labs skolotajs mahzibas stundu puhlejàs pahrwehrst par politikas stundu. Sewischki tas bija ismanams jaunakajôs, spehzigakajôs skolotajôs, kuri bija wehl jaunibas sakuma un pawasara wehju pilni. Ihpaschi tapa strahdats tà sauktais positiwais pastahwoscho eeskatu postischanas darbs. Wezas wehrtibas tapa atzeltas. Bet jaunu wehrtibu nebija ko dot. Daschi gan teizàs winu weetà leekot sinibu, bet ari ar to sinibu isnahza streipukoschana. Weeneem swehràs galwa uz dabas sinibu, ziteem uz politiskas ekonomijas pusi. Tas wiss eenesa skolà jukas, nenoteiktibu, neskaidribu. Un wiss tas weegli wareja notikt, jo nebija skolai kopiga ideala.

Un tad nahza Rigas skolotaju kongrefs. Tur tapa mehginats uszelt skolai jaunu, kopigu idealu. Kà wezus zelmus tas atrahwa daudzus skolotajus nost no pagahtnes tautibas un deewbijibas idealu semes. Wezas wehrtibas wajadseja sagraut. Sakat, kahdu eespaidu wiss tas wareja atstaht skolas gaitâ. Skolotajs, kas uz Rigas kongresu braukdams, wehl bija ar saweem skolneekeem turejis luhgschanu un deewwahrdus, atbrauzis — sinaja teem pascheem behrneem pastahstit, ka Deewa nawa un ka luhgschanas ir leekuliba, kas ismetama no skolas laukà. Tas pats skolotajs, kursch bija par naudu behrneem gahdajis Kreewu grahmatas, kas Kreewu wokabulês slihzinajàs waj nost, tas lika tagad Kreewu grahmatas bedzinat kopà. Tas, kas ar behrneem drebedams bija gaidijis inspektoru waj mahzitaju un peekodinajis, lai isturàs pret teem pasemigi, usmanigi, tas, no Rigas atnahzis, teem pascheem behrneem pateiza, ka tikko kad atbrauks inspektors, waj mahzitajs, lai tad dausa kahjàm, swelpj un kleedz. Un tad nahza no rihzibu komitejàm eezelti skolu rewidenti, kurpneeki, skroderi, ar buhrèm un platàm mutèm rewidet, waj skolà ir eeweesta jauna programa. Tas wiss skolas darbà eenesa Bahbeles jukas.

Tad wehl tas ideals, kuru tur skolotaju kongresâ usstahdija — tas pamatojàs uz tam: eeaudzinat proletareeschu schkiras apsinu un izaudzinat kreetnus sozialdemokratus.

Nebuhs te mums daudz ko peerahdit, ka tahds ideals muhsu skolâ neespehjams. Muhsu tauta tak nepastahw no weenas schkiras. Jr winai sawi saimneeki, sawi gahjeji, sawi pilsoni, katra schkira ar sawàm wajadsibàm un dsihwes teesibàm. Ko lai tahdâ skolâ skolotaji dara ar weenu schauru schkiras idealu. Otra leeta ir ta, ka neba katrs bija un ir gatàws sozialistu wirseenam lihdzi peldet. Ja winu ari toreiz boikots, braunìsch un draudi tur aiswilka, tirds tak winam teezàs atpakal uz sawu wezu idealu pusi. Sakat, waj ideals skolàm uszekams ar boikoteem un braunineem? Waj ta naw ideala krustà steepschana?

Un kad nu nahza reakzijas wehji, kà tad isskatijàs skolàs?

Skolotaji soditi, noschauti, israidìti, boikoteti, slepenu biroju preekschraksti, nodeweji, spiegi, — tahdi wahrdi mums atsauzàs auss no winu deenu notikumeem. Waj te mas wairs war buht runa no kaut kahda kopiga skolu ideala? Wisa dsihwe sajaukta, nesskaidra, nenoteikta. Rakstneeziba dimd un dahrd gan no bungu trokschna, gan atkal nudz no demoneem, genijeem, milseneem, deeweem un sahtaneem. Kur lai te skolotajs atrod atbalstu un idealu.

Kungi un beedri! Mehs stahwam pee muhsu skolas drupàm; pàr schìm drupàm gul smagi, netihri duhmi un ap winàm skalojàs nesskaidri sajukuma uhdeni. Noleekat kopà trijus skolotajus un runajat ar teem, waizajat, kahds winu ideals!

Es galwoju, buhs trihs daschadas atbildes. Es atzeros gadijumu schajà wasarà — juhrmalà. Bijàm tur sastapuschees astoni skolotaji, daschi weetejee, daschi no laukeem, daschi no Rigas. Es eekustinaju jautajumu, pee kahdeem idealeem west muhsu skolu. Astoni skolotaji mehs, dodami schim jautajumam atbildes, radijàm jaunu sajukuma Bahbeli. Weens leezàs uz materialisma un monisma pusi, otrs teizàs skaistumu zelt par skolas deewu, treschais turejàs pee moraliskas rewoluzijas, zeturtais wehlejàs rihkotees prahtigi, liberalâ garà u. t. t. Ziteem nebija neka ko teikt, ne wehletees. Tee bija skeptiki, pesimisti, waj pawisam nedsihwi. Paluhkojatees, kà strahdà daudzàs skolàs, uz ko tur audzina. Sewischki tas atteezàs uz tàm skolàm, kurâs diwi waj wairaki skolotaji. Tur otrodàs skola, kur sehneem mehles galâ karajàs „apsinigais proletariats", „schkiru apsina", „speegs". Tajà paschà skolâ weens beedris nopehrk un eedod skolneekeem swilpes, issmilpot wina personai nepatihkamo kolegi. Tur pat eemahza behrnus, lai tee, religijas skolotajam luhgschanu skaitot, kleedz: Muhsu tehws Berlinê. Tur pat weens kolegis suhta apsinigus sehnus pee fabrikas strahdneekeem lasit naudu partijai. Otris atkal samahza un suhta meitenu deputaziju pee inspektora ar suhdsibàm. Zitâ skolâ moderns skolotajs mahza skukèm sahtanisti smeetees un psichologisti isskaidro, ka apwaischkoschanas aktâ esot eelikts wisskaistakais dabas baudijums. Wehl zits jauns skolotajs sinibu un apsinas wahrdâ meitenèm isklahsta behrnu dsimschanu un zilwezes augloschanos. Meitenes, sewischki leelakàs, ar sasarkuscheem waigeem barôs leen waizat un dsirdet pee ta klaht. Scho leetu man stahstija kahda skolotaja, kura tajà skolâ strahdajuse. Kad es eeminejos, ka sinibas wahrdâ tas jau atkauts stahstit, tad wina teiza, kapehz tad meitenes nenahk tur pee mums skolotajàm. Mehs jau ari waretu par scho leetu kaut ko wehl labaki winàm pastahtit, isskaidrot.

Wehl zitâ skolâ weens skolotajs wisu klasi grib stutet uz bihbeles wahka, otris tajà paschà skolâ puhlàs behrnus eemahzit wisu **kritiset.** Zik sawadi! Behrns wehl nesin skaitit lihdz simtam, bet kritiset winam wajaga. Un kritisê ari! Katru pamahzibu, katru paskaidrojumu senki-kritiki usnem ar smeekleem, saukdami: „Tas newar buht. Es tam netizu!" — Zitur atkal skolotajs wisus spehkus peeleek, lai behrnôs eeliktu paschap-

sinu. Behrni teek paschapsinigi duhrês, leelâs mutês un eedomâs. Tad atkal zitâ weetâ skolotajs neatsihst programu. Noteiktâs mahzibas stundâs winsch lasa behrneem stahstus par Schliselburgas zeetumeem un aisrahda, zik breesmigi patwaldiba rihkojusês ar zeetumneekeem. Un tad wehl nahk klaht ta schaufmigâ nesatiziba amata beebru starpâ. Tur pirmais skolotajs pastahw us sawâm pirmteesibâm un spaida otro gan ar maisi, gan zitadi. Tur otris skolotajs urbj ar perfonigu leetu swahrpstu pirmajam skolotajam aiz muguras leelus zaurumus, gan klases darbôs, gan behrnu sirdîs. Wisas tahdas leetas grab muhsu skolas dsihwê, kâ sirni puhsli. Un winu trokšnî nosuhd wisi tee aizinajumi pee idealeem, kuri wehl weenam otram skolotajam us sirds un mehles. Ta ir schaufmigi melna taisniba. Mehs juku laikmeta laudis stahwam pee muhsu skolas drupâm.

Muhsu skolas sehrbeene, meitenite, akla tapuse un maldâs melnâ naktî, zeku waizadama. Un mehs paschi wedam winu pa scho beeso nakti. Pâr mums speesch un guk melna smaga tumsa. Un mehs gurdami pat nesinam, us kuru pusi ozis zelt, kurâ debess malâ gaidit rihtu austam. Un tad mehs pat nemahkam wairs safauktees un waizat weens otram, us kureeni eet baltu gaismu un dsihwu siltumu meklet. Tas ir tas tragiskais wisâ schajâ nelaimê, ka nawa mums wairs kopigu skolas idealu un mehs lahga pat negribam winus meklet. Sakat, ko nu darit? Waj tautas dsihwo, sako jaunibu sehdinot us schîs nedsihwas skolas drupu laudses, kur ap winu greeschâs smagi wehji, pilni netihru putekku un nahwigu twaiku. Waj atstaht tehwu mantojumu zeka malâ un tad streipukot un lihgotees tukschu, netihru wiknu straumês. Waj tad mehs newaram wairs atrast kalnu sawôs tukšnescha smiltainôs zelôs, kur rokas zelt swehtâ, karstâ luhgschanâ saweem idealeem pretim, lai muhsu behrnu pulki aug un eet leelai uswarai pretim? Nê, beebri! Muhsu tauta ir spehka tauta! Ta ir mana atmena zeriba: Tautas darba gars wehl nawa miris. Tas ir tas spehks, kas tumsibas muhrus pat ar sawu peeri gatavs sadragat. Tee kameeschi, kurus nesalausa gadu simtenu wehrdsibas nastas, tee kameeschi ir wehl dselss stipri un zeeti, lai us wineem uszeltu augstu. swehtu nahkotnes idealu. Mehs tak esam lihdumneeku tauta. Ar pirksteem mehs rausim idealu swaigsnes no debesim semê, sawâ tumsâ, lai muhsu skolai azis atdarâs. Un tad es te usrakstu ihsu, spehzigu atbildi muhsu jautajumeem. Un schî atbilde skan:

Radisim muhsu skolai kopigu, leelu idealu.

Bet tagad esmu nonahzis mana apzerejuma wisgruhtakâ weetâ. Man jamehgina rahdit, kur, us kuru pusi un kahdi kopigi ideali mums meklejami muhsu skolai. Ta nawa weegla leeta. Un es te juhs jau eepreeksch luhdsu mani neteesat, ja weena, otra sirds neskanetu manai sirdij klaht. Bet weenu leetu es te skaidri waru leezinat: ar dsiskâm sahpêm un karstu sirdi es eju schim jautajumam, schim idealam meklet atbildi.

Mehs redsejâm, ka muhsu skola bija wisstipraka un winas panahkumi wisaugligaki tajôs laikmetôs, kad winai bija kopigi ideali. Schee ideali bij kristigs gars un tautiba. Par sozialdemokratiju es wairs nerunaschu, jo es jau tiku peerahdijis, ka wina newar tapt par muhsu skolas kopigu idealu, tapehz ka wina kalpo weenai schkirai, un muhsu tauta pastahw no wairakâm schkirâm.

Atleekâs jautajums, waj religijas un tautibas ideali muhsu deenâs saudejuschi sawu nosihmi un waj skola bes wineem war istikt?

Sewischki daudz aisspreedumu un weeglu, greisu spreedumu biris pâr religiju. Bet nopeetnâ garâ raugotees us scho idealu, mums tak gan jaatsihst, ka mehs newaresim bes wina zilat sawu skolu us augschu. Teiz, ka siniba isnihzinot religiju. Tas nawa teesa!

Siniba war satrizinat weenu, otru dogmu, weenu, otru weetu bihbelê, bet religijas gars nawa isnihzinams. Un ihsta siniba to nedara. Es atzeros sarunu ar Tehrpatas profesoru Tschischu par materialistigâ monisma aisstahwi Häckelu un religiju. Winsch teiza, zik eewehrojams Häckels ari nebuhtu biologijâ un zitâ sinatnê, tomehr tur, kur winsch eet karâ pret religiju, tur winsch ir noschehlojams weenteesis un rupjsch eedomigs subjekts. Pee tam wehl schis profesors peesihmeja, ka winsch bijis materialistigo eeskatu peekritejs pusotra gada, kâ pirmâ kursa students. Un tas bijis wistumschakâ wehja pilnais laikmets wina muhschâ. — Religija ir sirds un dwehseles brihnumu behrns, kulturas skaistakais seeds, tapat kâ mahksla. Ja siniba nespehj un newar noleegt mahksias nosihmi, kâ lai wina noleedz religijas nosihmi. Sakat, waj musika nerauj dwehseli zaur asarâm un gawilêm pee wisskaistakâs sajuhtas. Un lai siniba tad teiz, ka tur ir tikai trokšnis un gaisa wiknu trihsejumi. Sakat, waj mahksleneeka glesna neatdsemdina tewi wislabako sahpju un sapnu ilgas. Un lai tad ari siniba teiz, ka tur ir tikai audeklis, perniza un krahsa. Sakat, waj tad nawa reises, kur dwehsele kruhtîs zelâs kâ swabads putninsch, no ismozitâs, neisraudatâs dsihwes prom. Un warbuht, kad salâ jaunibâ tew spehki wehl breest aiz pahrpilnibas un tu domâ wisu isdarit weens pats. Bet muhscha deenâm dilstot, tu juhti un sini, ka ir wehl ziti spehki, kas tewi nes un zek nogrimt debess mirdsumâ un atraisitees no wisa, kas schaubu saehsts un sadragats. Waj tu nesini, ka pâr sinibu ar dselsu burteem stahw rakstits: Wisu sinat ir atsiht, ka mehs neka nesinam! Redsi, tad wajaga zita spehka, kas augstaks par muhsu saprashanu. Un pate dsihwe un wehsture to rahda. Stipras bija tâs tautas, kurâm bija stipra religija. Un religija dsihwo un atnes meeru un weenigo spehku teem, kuru sirdis saluhsa wisasakajâs sahpês. Pee tam wehl religija ir muhsu behrnu mantojums no wezakeem. Waj mums teesibas scho behrnu mantu isputinat. Tad wehl, wisas muhsu tikumibas wehrtibas istek ahrâ no religijas awoscheem. Mehs gan esam mehginajuschi schîs wezâs wehrtibas spehks sneedsâs tikai apmehram weenu gadu. Tahkak pretkoleras serums jaeepotê jau weselam, tadehk ka saslimuscham pote wairs neka nelihds.

Ko lai pehdigi smehkê?

Tikai „Riga“, 10 gab. 6 k. 25 gab. 15 k.

A. S. Maikapara fabrikas, Rigâ.

bas sagraut, winas pahrwehrtet, bet isdewees tas nawa. Un nawa mums zitu, jaunu labaku wehrtibu, ko likt winu weetâ. Ja mehs paturam religisko tikumibu, tad mums tak japatura pate religija. Tâ mehs redsam: muhsu skolu kopigais ideals newarês istikt bes religijas.

Tad nahk tautibas ideals. Waj tas buhtu atmetams. Sakat, waj tautu war schkirt no winas wehstures? Waj tâs gara mantas, ko tauta gadu gadus audsinajuse no sawas sirds un saweem peedsihwojumeem ahrâ, waj ta naw winas behrneem par swehtibu. Mehs tak sinam, kâ ahrsemês, Wakar-Eiropâ wisur skolas idealôs wisspirgtakâ gaismâ zenschâs nostahdit patriotismu un tautibu. Waj mehs scha garigâ spehka faktoru atmetisim? Waj mehs liksim sawu idealu programâ senak swanito srahsu — nost no schauras tautibas, pee skaidras zilweziba? Zik tahlu lai sneedsâs schî skaidrâ zilweziba, waj lihds Australijas meschonim? Waj lai mehs wisu sawu tautas literaturu, dsimtenes sawadibas, walodu un zitas gara mantas slihzinam skaidras zilwezibas juhrâ? Ari muhsu deenâs tik stipri weetâ un neweetâ baudsinato indiwidualismu ir eespehjams wislabaki attihstit us tautibas prinzipeem. Sakat, kas gan behrnam jaunibas seedoni war buht weseligaks, kâ paschas tautas gadu simtôs ruhditajs spehks un skaistums, kas werd ārâ no muhsu tautas dseesmâm, parunâm un teikâm. Tikai te behrns juhtâs kâ mahtes sehpja siltumâ, lai dabigi augu leels un spehzigs garâ. Mehs newaram istikt sawôs skolas idealôs bes tautiska ideala.

Beidsot mums wehl japeegreeschâs tam idealam, kas tapi wisa pagahjuscha un tagadejâ gadu simtena ideals. Ta ir siniba, ta siniba, kas mahza waldit par wiseem spehkeem, skaistumeem un bagatibâm babâ. Kas aisdsen tumsibu un nabadsibu un zilwekus web pee zeeniga darba un wina salbeem augkeem. Nesauksim to par sinatni, kad eedsen behrneem galwâ gaba skaitkus no wehstures, upju un eseru nosaukumus no geografijas, waj zitus tahdus balasta putekkus. Nê, mehs sawa ideala rahmjôs liksim to sinibu, kas runâ is babas, is dsihwes, is zilwezes. Ahrsemju attihstita skola bes tam neisteek. Ari mums tas wajadsigs.

Tad wehl es ihsi te peeminu sen seno audsinaschanas idealu — meesas weselibu. Ari tam weeta pee muhsu kopigâ skolu ideala. Un pâr wiseem scheem idealeem lai libo tas dsihwais, swabadais laika gars, kas neeet atpakal, nestahw us weetas, bet lauschâs us preekschu — nahkotnê nemdams no pagahtnes lihdsi tikai to, kas nahkotnes dsihwei wajadsigs.

Tâ tad muhsu skolas kopigeem idealeem japaleek religiskai tikumibai, tautibai, sinibai un weselibai. Paturot azis schos idealus, es redsu schahdu nahkotnes ainu: Stahw muhsu skola pee tautas siltas sirds. Pâr winu nolaischâs balts debess mirdsums — schkihsta tikumiba. Atnes winai sawu spehku, bagatibu siniba. Bet wina pate zeeti sneedsâs eekschâ tautas garâ. Un pulzejâs tad ap scho skolu sihku behrnu pulki, bes gala, bes skaita. Nahk wini, turedami sawôs pirkstinôs tautas zeribu wairogus. Un aiseet no schîs skolas jaunekki ar dselsu spehku. Eet wini kweeschus seht, pukes behstit, gatawi waj ar peeri sagraut tumsibas muhri un noraut sposchâs idealu swaigsnes muhsu tumsibâ. Un skolotaji tad wairs nebuhs maldu un naida laudis. Kâ tautas preesteri wini stahwês us kalna gala, steepdami rokas us augschu pretim leeleem, balteem idealeem. Un ja weenam otram ari rokas pagurtu, tad ziti nahks un zels tâs un pabalstis tâs. Un kamehr winu rokas buhs pazeltas us idealeem, tamehr tautas behrni ees uswarai pretim. Ta buhs ta uswara, kas debesis saweeno ar semi un tautai eeleek kruhtîs swabadibas un laimibas saldo apsinu.

Waj drihsi zelsees pâr muhsu skolu tahdi kopigi ideali? Atbildi te atsauks muhsu skolotaji.

Bet mehs, kas idealeem wehl tizam, mehs lai paleekam ustizigi sawam peenahkumam. Un schis peenahkums ir tas: Mehs esam gatawi muhsu skolai dsihwot un mirt!

Par issargaschanos no koleras.

Dr. P. Strautseka Weselibas kopschanas kalendarâ atronam schahdus aisrahdijumus, kurus tagadejâ laikâ katram deretu eewehrot:

Koleras dseedinaschanai lihds schim naw bijuschi nekahdi teizami panahkumi. Tadehk wehl jo leelaks swars jaleek us aissardsibu. Pahris gadu atpakal Maskawâ noturetais Pirogowa ahrstu kongress kâ labu aissardsibas lihdsekli eeteiza pretkoleras serumu. Ar schahdu serumu potetam zilwekam kolera tik weegli nepeelihp un kad ari tahds sasirgst, tad tas isguk baudz weeglak nekâ nepotets. Indijâ tahdi potejumi isdariti pee wairak nekâ 50,000 personâm un israhdijees, ka saslimschanas un mirstibas gadijumu bij wairak nekâ par puši masak, nekâ pee nepoteteem.

Poteschana jaisdara sehrgai tuwojotees, jo potes aissardsibas spehks sneedsâs tikai apmehram weenu gadu. Tahkak pretkoleras serums jaeepotê jau weselam, tadehk ka saslimuscham pote wairs neka nelihds.

Bet neskatotees us lihdsschinejeem potes labajeem panahkumeem, tomehr nedrihkstam atstaht neeewehrotu wesel rindu pamahzibu, pehz kurâm rihkojotees katrs gandrihs pilnigi droschi war aissargat sewi un sawejus pret koleras dihgku peelipschanu.

Eewehrojot koleras awotus un zekus, no un pa kureem ta isplatâs, noskahrstams, kâ no winas war issargatees un kâ ta apkarojama.

Wisleelakâ wehriba jagreesch us slimneeka sahrneem un wehmelkeem. Lai tee neaptraipitu zitas leetas un tos waretu desinfizet, tad tee jakrahj wislabaki glasetôs mahla traukôs. Te tee labi sajauzami ar 5 reises tik leelu daudzumu kalku peena, kursch sagatawots no 1 stopa dedsinatu nedsehstu kalku un diwi stopeem uhdens; maisijums jaatstahj kahdu stundu un tikai tad to war isleet atejas bedrê. Kalku peena weetâ war leetot ari klorkalka kausejumu, 1 mahrz klorkalka us 10 stopeem uhdens.

Slimneeka weka tuhlin jaeemehrz klorkalka uhdenî un preeksch masgaschanas ta wismaz ½ stundu jawahra stiprâ sahrmâ.

Tapat wisas zitas leetas (ehdami un dserami trauki u. t. t.), kuras leetotas slimneeku kopjot, jaiswahra sahrmâ. Nekahdâ sinâ tâs nedesinfizetas nedrihkst leetot waj dot tahkak.

Newehrtigas drehbes, lupatas, zisu maisi u. t. t. wislabak tuhlin sadedsinami.

Aku, dihku waj upju tuwumâ nedrihkst masgat, nedz skalot weku, nedz isleet samasgas. Akas, kurâm naw zeetu grodu, jaaistaisa zeeti un naw jaleeto.

Ehdeenus un dsehreenus drihkst baudit tikai nowahritus waj zeptus. Slimneeka istabâ nedrihkst ehst nedz sagatawot ehdeenus, ari tais telpâs nê, kur nesen atpakal atradušchees lihki, waj slimneeka leetas, jo newar jau sinat, waj kautkur neatrodâs slimneeka traipelki. Eekams sagatawo un bauda ehdeenus, rokas janomasgâ un jadesinfizê schahdi: Wispirms tâs janomasgâ ar seepêm un siltu nowahritu uhdeni; nagu melnumi ruhpigi jaiskasa un beidsot rokas janoskalo karbola, lisola waj lisoforma uhdenî.

Tapat jadara, tikko rihkojâs gar slimneeku un wina leetâm, weku, gultu, drehbêm u. t. t.

Lihki naw nemas jamasgâ, bet jaetin drehbê, kura samehrzeta karbola uhdenî. Behres naw jarihko un pawadonu skaits pehz eespehjas aprobeschojams.

Slimneeku kopejeem ari us sewi paschem jagreesch wehriba, sewischki us rokâm, kuras tihramas jau minetâ kahrtâ. Lai drehbes weeglak waretu issargat no aptraipischanas, tad eeteizams, apseet platu audekla preekschautu, kursch weeglak masgajams un desinfizejams.

Pâr wisâm leetâm jaewehro wislabakâ tihriba dsihwokkôs, apgehrbâ, baribu sagatawojot un wisâs zitâs rihzibâs. Jo slimneeka tuwumâ usturotees ween slimiba wehl nepeelihp, bet tikai tad, kad no sahrneem, kaut ari tikai drusku, peelihp pee muhsu rokâm waj eekkuhst muhsu ehdeenâ un dsehreenâ, tâ ka dihgkus norijam.

Tâ ka wesela kunga sula isnihzina koleras bazikus, tad japeeluhko, ka tas buhtu kahrtibâ, ko panahk eewehrojot sekoscho:

Parastâ dsihwes kahrtiba, ja ta naw pret weselibas kopschanas prasijumeem, naw japahrgrosa.

Naw jabehg projam us zitureeni, jo tikai sawâs mahjâs war ehrti ispildit wisus aissardsibas prasijumus.

Naw jaiseet neka neeebaudijuscham, jo tukschâ kungi naw sagremoschanas sulas baziku nonahweschanai. Ehdeeni un dsehreeni jabauda sahtigi, labak masâs dakâs un beeschak.

Ehdeeneem wajag buht weegli sagremojameem, labi nowahriteem waj izsepteem. Naw jabauda samaitajuschees, nedz aukšti ehdeeni, nedz tahdi, kas raba slahpes (stipri wirzoti un piparoti). Peenu war baudit tikai labi nowahritu.

Augkus un saknes war tikai pilnigi eenahkuschos baudit. Papreekschu tee labi janomasgâ wahritâ uhdenî un janomiso. Bet wislabak ari augkus baudit tikai nowahritus. Wiswairak jasargajâs no negataweem un eemaitateem augkeem. Ari no stipreem dsehreeneem jaatturâs.

Dsert der tikai nowahritu un atkal atdsisinatu uhdeni, ne par aukstu un ne daudz us reisu. Pee dserama uhdens war peelikt zitrona skabbi (1 gramu us 1 stopu). Tapat ari zitâs saimneezibas wajadsibâs, traukus, gihmi, rokas u. t. t. masgajot der leetot tikai nowahritu uhdeni.

Nedrihkst par daudz nopuhletees ar garigu un meesigu darbu.

Jasargajâs saaukstetees. Kam wahjsch un wahrigs wehders, tam der mitrâ un aukstâ laikâ apseet ap wehderu platu wilnainu jostu.

Jaruhpejâs par meesas, weles un drehbju tihribu.

Stingri us to jaluhko, ka kungis un sarnos buhtu kahrtibâ; masakâs nekahrtibas dehl jagreeschâs tuhlin pee ahrsta.

Usaizinajums lauksaimneezibas skolas leetâ.

Muhsu laukšaimneeki labpraht peemin wezos „labos“ laikus un suhrojâs par tagadejeem. Pateesi, agrak bij mas fareschgijumu, mas pahrmainu laukšaimneeku dsihwê; tagad turpretim tik raiba paleek saimneeziba, tik daudzpusigi ismantoschanas weidi, ka nepeeteek muhsu masâ peedsihwojumu krahjuma, lai pareisi rihkotos katrâ gadijumâ un razioneli ismantotu dabas mahmulinu. Gan nahk palihgâ daschadi kursi, kurôs jau apgaismo weenu otru saimneezibas nosari, bet ta ir tikai ispalihdseschanâs, — kursôs muhsu laukšaimneeki dabû tikai pirmo palihdsibu. Mums jaraugâs ari nahkotnê, jaraugâs us to, lai

pazeltu muhsu laukſaimneeku ſpezielàs ſinaſchanas: lai katrs nahkamais laukſaimneeks buhtu ihſts darbineeks ſawà arodà.

Wajadſigas plaſchakas laukſaimneezibas ſinaſchanas, kuras war dot tikai lauksaimneezibas ſkolas. Naw wiſs weens, kur tahdas ſkolas atrodàs. Winàm jabuht muhſu widû, lai ſkolu beiguſcheem nebuhtu weetejee ſaimneezigee apſtahkli ſweſchi, kà tas beeſchi noteek pee teem, kuri apmeklejuſchi ſkolas ahrpus Baltijas.

Weens no galweneem ſchkehrſchkeem laukſaimneezibas ſkolu atwehrſchanai muhſu dſimtenê bija — lihdſekku truhkums. Tagad, kur Rigas Laukſaimneezibas Zentralbeedriba dabujuſe no waldibas atkauju ſarihkot wiſpahrigu kolekti preekſch laukſaimneezibas ſkolas dibinaſchanas, Zentralbeedribas walde greeſchàs ſchaî wiſpahrigà leetà pee ikkatra ar luhgumu, upuret uſ laukſaimneezibas ſinibu altara ſawu artawu un tà kopigeem ſpehkeem iſweſt labo leetu. Atſewiſchki ſpehki — neezigi; apweenoteem ſpehkeem wiſs panahkams, jo kopibà — ſpehks! Neatraujatees! Wismaſ nahkamàs paaudſes Juhs ar atſinibu peeminès!

Rigas Laukſaimneezibas Zentralbeedribas
Preekſchneeks: P. Oſolinſch.
Rakſtwedis: Skubinſch.

No ahrſemèm.

Bulgarija un Turzija.

Daka no Turku auſtcumu dſelſzeka eet zaur Rihta-Rumeliju. Scho dſelſzeka gabalu Bulgarija neſen iſſludinaja par ſawu, jo tas ejot zaur winas peederumeem, bet atraſdamees ſem Turzijas waldibas, nodarot Bulgarijai leelus ſaudejumus, par peem. pa pehdejà Turzijas dſelſzekneeku ſtreika laiku. Gar ſcho dſelſzeka gabalu Bulgarija ſawahkuſe ap 40,000 eſaukto reſerwiſtu. Turzija, ſaprotams, praſija, lai Bulgarija dſelſzeku tuhlit atdod, bet Bulgarija iſſkaidroja tiklab Turzijai, kà leelwalſtim, ka wina to nedarìs nekahdà ſinà un eenemto dſelſzeka lihniju neatdos Turzijai. Beſ tam ſino, ka Bulgarija eſot nodomajuſe ſewi iſſludinat par neatkarigu no Turzijas. Turzijas leelweſirs Kjamils-paſchà iſteizees, ka tahdà gadijumà karſch ſtarp Turziju un Bulgariju buhſchot nenowehrſchams.

No Serbijas. Sinas par kehnina gimenes lozekleem. Kahds ahrſemju laikraſts ar dokumenteem peerahda, ka tagadejais Serbijas kehninſch bijis lihdſſinatajs pee kehnina Aleksandra un kehnineenes Dragas nonahweſchanas, lai pehz winu nahwes pats tiktu par Serbijas kehninu. Bet ar to ween winſch wehl neeſot apmeerinats. Tagad eſot ſinams, ka ſchis pats kehninſch Peteris wadot ſaſwehreſtibu, kuras noluhks ir — lai Bulgarijas kNaſs Ferdinands tiktu nowahlts pee malas, lai Bulgarija un Serbija tiktu ſaweenotas weenà walſti, par kuras kehninu tad buhtu atkal ſchis pats Peteris. — Leela, bet behdiga ſlawa ir ari Petera dehlam, Serbijas kronprinzim Georgam. Par wina nejehdſigàm trakulibàm jau reiſèm rakſtits. Tagad nu atkal ſino, ka trakuligais kronprinzis eemihlejees kahdà ofizeera kundſê, kura to labi protot turet ſawôs nagôs. Georgs jau noſolijees winu prezet, un ſchi tad ari domajot no wihra ſchkirtees.

No Turzijas. Kataſtrofa uſ uhdens. No Smirnas ſino, ka Turku twaikonis „Hairije" ſaduhrees ar kahdu twaika ploſtu, kurſch nogrimis. 140 zilweki noſlihkuſchi.

No Wahzijas. Walſts parahdi. Kad 1900. gadà firſts Bülows nahza par walſts kanzleri, tad walſtij bij 2½ miljarda marku parahdu, kuri bij ſakrahjuſchees gandrihſ pa gada ſimteni zeturkſni. Bülowam gan naw nekahda noteizoſchà loma walſts leetàs, winſch ir tikai keiſara Wilhelma paklauſigs kalps. Bet nu ſihmigi tas, ka pa ſcheem 8 Bülowa kanzlera gadeem walſts parahdi peeauguſchi jau uſ 4½ miljardi marku, un ſchahda ſuma jau ſauzama par milſigu. Atgahdinotees, zik Wahzija roſiga pee brunoſchanàs, war tuhlit ſpreeſt, ka pee parahdu peeaugſchanas leela loma buhs kara un juhras miniſtrijàm, — un tà tas ari ir: ſcho miniſtriju iſdewumi peeauguſchi wiswairak. Lai nauda bagatigaki eepluhſtu walſts kaſê, tad dſird atkal runajam par jauneem nodokleem. Zik Wahzeem patihkami ſchìs walodas dſirdet, to war gan eedomatees, un netruhkſt ari waldibas rihzibas kritiſetaju.

No Spahnijas. Anarkiſti ſeko kehninam. Spahnijas kehninſch Alfonſs lihdſ ar kehnineeni patlaban zeko pa ahrſemèm. Te nu iſrahdàs, ka kehninam wiſur ſeko anarkiſti. Ta iſdewigà brihdî iſdaritu uſ winu atentatu. Wiſpirms Franzijà, Pauas pilſehtà, Frantſchu polizija pirms Alfonſa atbraukſchanas uſgahju anarkiſtu ſaſwehreſtibu. No Franzijas Alfonſs brauza uſ Wahziju un Auſtriju — un no tureenes atkal nahk ſina, ka 16 Spahneeſchu anarkiſti daſchadàs weetàs jau gaidot uſ winu; Münchenê biwi pat apzeetinati, kad tee kehninu gaidijuſchi pee iſſtahdes, uſ kureeni tas bijis nodomajis eet.

No Belgijas. „Slawens" kehninſch. Belgeeſchi par ſawu tagadejo kehninu Leopoldu droſchi ween wehl pehz daudſ gadu deſmiteem ſinàs weſelas paſakas ſtahſtit. Un ir jau ar weelas beeſgan. Ilgu laiku kehninſch ſuhdſejàs ar ſawàm meitàm, kuru mahtes mantojuma doku winſch gribeja paturet ſawàm wajadſibàm. Kongo walſti winſch ilgus gadus tureja par ſlauzamu gowi, lihdſ beidſot, neſen atpakal, ſcho walſti peeweenoja Belgijai. Kur tad Leopolds leek ſchis milſu ſumas? Winſch tàs leeliſki prot nodſihwot. Leopolds drihſ ween jau buhs nodſihwojis trihs gadu ſimteni zeturkſchnus (winſch ir 74 g. w.), tomehr iſmanigas, jaunas ſkaiſtas ſeeweetes winu weenmehr wehl iſdanzina pehz ſawas ſtabules. Weenu laiku winſch, dſihwodams pa Pariſi, par ſawu mihkako bij iſraudſijees „ſlaweno" Pariſes dejotaju Kleo de Meroda jaunkundſi, par ko kehninu ſahka ſaukat ne wairs par Leopoldu, bet par Kleopoldu. Pehdejà laikà winſch pee ſewis ſaiſtijis kahdu bufetes mamſeli, ar kuru pat ſalaulajàs, kad bij to eezehlis muiſchneezibas kahrtà un nokruſtijis pae baroneeti Woghan. „Baroneetei" no ſenakeem laikeem bij ari ſenkus; Leopolds ari to gribeja pataiſit par muiſchneeku, bet Belgijas muiſchneeziba winu nepeenehma tapehz. ka pee behrna kriſtiſchanas wina mahte, tagadejà „baroneete Woghan", bij uſdewuſe, ka wina neſinot. kas ir behrna tehws. „Baroneete" ſawà laikà paſpehjuſe pee Pariſes tirgotajeem eetaiſit prahwus parahdus. Weenu daku Leopolds jau nomakſajis, bet tagad atkal teekot eeſneegti rehkini par apm. miljonu franku. Kehninſch gan ihſti negribot makſat, bet tad kreditori ſolotees ſuhdſet un taiſit leelu ſkandalu. Belgeeſcheem Leopolds eſot pawiſam apnizis un tee pret winu juhtot ſtipru ihgnumu.

No Anglijas. Leela demonſtrazija dſertuwju labad. Eekſchleetu miniſtrija eeſneeguſe parlamentam likumprojektu, lai krogu un zitu dſertuwju atwehrſchana tiktu ſtipri aprobeſchota. Uſ to nu nahza ſchahda „atbilde": Londonas, zitu pilſehtu un lauku dſertuwju ihpaſchneeki ſawerweja pahri par 100,000 zilweku, kuri noteiktà deenà no wiſàm malàm ſabrauza Londonà un ar 300 karogeem un 100 muſikas kapelèm ſarihkoja leeliſku demonſtraziju dſertuwju labad. Tà ka demonſtrantu zeloſuma un zitus iſdewumus dſertuwju ihpaſchneeki nehma uſ ſawu rehkinu, tad, jadomà, pehdejeem ſchis joks buhs iſnahzis itin ſahlits.

No Sumatras ſalas. Latweete kà miſionare. Igaunu garigais laikraſts ſino, ka uſ Sumatras ſalas (Kluſajà okeanà, Aſijas deenwidôs) jau no 1899. gada darbojotees kà miſionare Latweete Auguſte Weetneek, no Walmeeras apkahrtnes. No 1897—1899. g. wina Odeſas tuwumà bijuſe par ſkolotaju. Tagad wina uſ Sumatras wadot ſaleneeku Bateeſchu meitenu ſkolu, ſarihkojot paganeem bibeles ſtundas, ſagatawojot winus kriſtigai tizibai, apmeklejot tureenes ſpitaligo ſlimnizu u. t. t. Zaur winas nopelneem daudſi pagani peenehmuſchi kriſtigu tizibu.

No Kliwlandes (Amerikà). Sawada elka deewu zeenitaju partija ſem noſaukuma: „Amerikas Latweeſchu Sozialdemokratu Koporganiſazijas Kliwlandes Nodaka" te paſtahw jau daſchus gadus — tà rakſta „Amer. Wehſtneſis." Schìs partijas galwenais domu iſpaudejs, koreſpondejoſchais ſekretars A. W., nereti iſteizàs, ka winſch tizot ſaulei: ſaule eſot weenigà, kuru warot peeluhgt, no kuras warot ſmeltees meeſigu un garigu baribu. War gan eedomatees, kad jau winas galwenais ſtuhretajs tiz ſaulei, zik tur naw wihru, kas peeluhdſ mehneſi un ſwaigſnes. Schi partija teizàs faſtahwot no „apſinigeem", eſot progreſiwa partija. 30. auguſtà ſpihdekku-tizigee iſrihkoja „dſerſchanas balli", jau otru tahdu ſchini waſarà. Uſ dſerſchanu un netiklibu ſchee wihri kà raditi. Ir dihwains ſkats, kad gadàs kahds, kas naw no winu beedreem, bet redſedams ſozialiſtu leelo dſerſchanas kahri, dahwina wineem kahdu muzinu alus nodſerſchanai. Sozialiſti tad kriht muzinai wirſû kaudamees, un daſchs labs dſer, kamehr paleek ſehdot. Ja, leeli progreſiſti!

No eekſchſemèm.

Baltijas pagaidu generalgubernatora obligatoriſka pawehle.

Iſdots uſ paſtiprinatas apſardſibas noteikumu 15. paragrafa 1. panta pamata. (Peelikums 1., paragrafs 1., peeſihme 2.) noſeegumu eepreekſchejas nowehrſchanas uſtawà. Likumkrahjuma 14. ſehjums no 1890. gada).

Lai waretu nodroſchinat Baltijà wiſpahrigo kahrtibu un meeru, es iſdodu ſekoſchos obligatoriſkos noteikumus preekſch wiſeem Baltijas gubernu eedſihwotajeem.

1) Aiſleegts apturet darbu fabrikàs, darbnizàs un brukatawàs politiſko eemeſlu waj demonſtraziju dehl, kà ari ſlehgt magaſinas un apturet kuſtibu uſ eelàm pehz kopejas norunas.

2) Aiſleegta: katra rihziba, kurai demonſtrazijas rakſturs — ſapulzeſchanàs, prozeſijas, waldibai naibigu organiſaziju karogu iſlikſchana, aiſleegtu dſeeſmu dſeedaſchana, ſchauſchana, agitazijas runas, neatwehleta naudas laſiſchana un dſihwokku doſchana preekſch neatwehletàm ſapulzèm.

3) Aiſleegta noſeedſigas rihzibas atklahta uſſlaweſchana. Naw brihw iſplatit waj publiſki iſſtahdit raſchojumus un ainas, kurâs uſſlaweta noſeedſiga rihziba. Nedrihkſt iſplatit zaur nodrukaſchanu un iſſinoſchanu melu ſinas par waldibas eeſtahſchu, amata perſonas, kara ſpehka, waj kahdas wina dakas rihzibu, jo tas waretu radit naibigu iſtureſchanos no eedſihwotaju puſes pret minetàm eeſtahdèm un perſonàm. Nedrihkſt iſplatit melu ſinas par waldibas rihzibu, atklahtibas wajadſibàm un ziteem notikumeem, jo zaur to waretu raſtees wiſpahrigs uſbudinajums.

4) Aiſleegts eejauktees adminiſtrazijas un polizijas eerehdnu rihzibà un pawehku doſchanà, ja winas nodomatas wiſpahrigas kahrtibas apſargaſchanai un uſtureſchanai.

5) Aiſleegts patwarigi eelauſtees waldibas un komunaleeſtahdês, dſelſzeka paſta un apſardſibas wagonôs, ſweſchôs priwatdſihwoklôs, eeſchogotàs ſehtàs un mahjàs, tirdſneezibas un ruhpneezibas eeſtahdês, fabriku ehkàs, kantorôs u. t. t.

6) Beſ rakſtiſkas atwehles nedrihkſt ne uſglabat, ne nehſat ſchaujamos un zitus eerotſchus; te teek darits iſnehmums ar perſonàm, kuru amats un deenests praſa eerotſchu wajadſibu.

7) Aiſleegts pahrdot wiſadus eerotſchus un munizìju perſonàm, kurâm naw preekſch tam wajadſigàs atkaujas. Eerotſchu pahrdewejeem uſ atkaujas ſihmes jaatſihmè pahrdotà eerotſcha ſchkira, ſiſtema un numurs, ja tahds ir. Eerotſchu pahrdewejeem jaweb ſewiſchkas grahmatas preekſch eerotſchu un munizijas pahrdoſchanas, lai tàs waretu uſrahdit waldibas eeſtahdèm uſ pirmo peepraſijumu. Flinſchu kaltumês un eerotſchu magaſinàs, ja winas nem pretim eerotſchus iſlaboſchanai, japraſa uſrahdit eerotſchu ſihmes.

8) Aiſleegts peelaiſt pee darba fabrikàs, darbnizàs un zitàs induſtrijas eeſtahdês perſonas, kuras atlaiſtas no darba dehl peebaliſchanàs pee ſtreikeem un agitazijas ſtrahdneeku widû, waj ari noſoditas no teeſas, waj adminiſtrazijas.

Peeſihme. Iſnehmumu war peekaut ar ſtrahdneekeem, kuri pehz ſoda uſlikſchanas war uſrahdit no pilſehtas, waj aprinka polizijas leezibu par winu labo uſweſchanos un uſtizamibu.

9) Muiſchu, lauku mahju, namu, weeſnizu, mehbletu iſtabu un eebrauzamu weetu ihpaſchneekeem, kà ari winu weetneekeem (weikalu wadoneem, arendatoreem u. t. t.) ſaluhkojàs weenmehr ruhpigi uſ wiſu, kas noteek winu ihpaſchuma, waj rentes peederumôs; teem jauſſkata uſmanigi wiſas perſonas, kuras tur dſihwo waj parahdàs; par katru rihzibu, kura ſazek aiſdomas, un par mineto perſonu atteezibàm wineem jaſino beſ kaweſchanàs tuwakam polizijas eerehdnim; wineem jaſino ari par wiſàm aiſdomigàm ſapulzèm un mihtineem, kà ari jaſaka wiſs, ko ſin par eerotſchu, ſprahgſtoſchu weelu un rewoluzionaras literaturas noliktawàm.

10) Mahju un muiſchu ihpaſchneeku, dſihwokku ihrneeku un namu ihpaſchneeku uſdewums ir weſt to perſonu ſarakſtu, kuras pee wineem dſihwo, kaut ari tikai pagaidam; ſchaî ſarakſtà eewedamas ari wiſas pahrgroſibas eedſihwotaju ſaſtahwà. Pilſehtas dſihwokku ihreneekeem un namu ſaimneekeem japaſino polizijai par katru, kurſch aiſeet no mahjas, waj te eewelkàs no jauna; winu paſes tuhlit jauſrahda polizijai.

11) Mahju ihpaſchneekeem un perſonàm, kuras pahrwalda imobilijas, kà ari kugu ihpaſchneekeem, jaiſpilda tuhlit polizijas praſibas par tahdu ſehtu ſlehgſchanu, kurâm ſtaigà zauri, par wahrtu, mahjas durwju, balkonu, logu, pagrabu un behninu ſlehgſchanu.

12) Schweizareem, namiekeem, naktsſargeem, ormaneem, atklahtibas ſatikſmes lihdſekku un tramwaja apkalpotajeem, kà ari twaikonu un kugu komandàm japabalſta polizija, kad ta iſpilda ſawus deeneſta peenahkumus, lai aiſkawetu un nowehrſtu noſeegumus.

13) Pagaſtu ſabeedribu lozekleem — katram par ſewi un wiſeem kopà — japabalſta waldibas eeſtahdes pee noſeegumu atklahſchanas, kriminal-noſeedſneeku apzeetinaſchanas un iſdoſchanas.

14) Braukſchana ar weloſipedeem neteek Baltijà zitadi atwehleta, kà tikai uſ atteizigas weetejàs polizijas rakſtiſkas apleezibas pamata. Pee tam teek iſſneegti 2 eſkemplari no numura, no kureem weens peeſtiprinams wirs preekſchejà weloſipeda ritena. otrs — wirs pakalejà.

15) Weloſipediſteem jatur atkaujas ſihme paſtahwigi pee ſewis un jaapſtahjàs uſ pirmo polizijas eerehdna uſaizinajumu, kurſch noteekàs zaur ſauzeenu, ſwilpeenu, waj ſchahweenu gaiſà.

16) Kas ſchos obligatoriſkus noteikumus neeewehro, teek ſodits adminiſtratiwà kahrtà ar naudas ſodu lihdſ 500 r. waj areſtu lihdſ 3 mehneſcheem.

17) Schee obligatoriſkee noteikumi ſtahjàs ſpehkà tuhlit pehz winu publikazijas no waldibas eeſtahſchu puſes.

Lauſchu ſkaitiſchana.

Miniſtru padome peekrituſe eekſchleetu miniſtra preekſchlikumam, ſarihkot otru wiſpahrigu lauſchu ſkaitiſchanu 1910. g. beigàs. No miniſtrijas peeprasitais 8 miljonu rubku leelais kredits pamaſinats uſ 7½ miljona rubkeem. Warot zeret, ka miniſtru komitejas nolehmumu peenems ari walſts dome un padome.

Zik nokawè Kreewijas dſelſzeku wilzeeni?

„Now. Wremja" peewed daſchus intereſantus ſkaitkus, kurus nem no Sibirijas dſelſzeka waldes iſdotà pahrſkata. 1906. gadà paſaſcheeru wilzeeni nokawejuſchi 2514 ſtundas, 1907 — 2335 ſtundas. Trihs gadu laikà Sibirijas dſelſzeki ween nokawè apmehram weſelu gadu. Zik leels tad nebuhs tas laiks, kuru nokawè wiſi wilzeeni uſ wiſàm dſelſzeku lihnijàm? Leelako daku wainas par wilzeenu nokaweſchanos walde leek uſ dſelſzeka perſonala rehkina.

Dſelſzeka tarifa paaugſtinaſchanas ſekas.

Kà ſinams, julijà paaugſtinaja dſelſzeka bileſchu makſu, ſewiſchki preekſch I. un II. klaſes paſaſcheereem. Tà zereja dſelſzeku eenahkumus paleelinat par apm. 8 miljoneem rubku. Bet, kà „St. Pet. Ztg." rakſta, iſrahdotees, ka ſchìs zeribas nepeepildiſchotees. Eemeſli tur daſchadi: leels wairums to paſaſcheeru, kuri agrak braukuſchi II. klaſê, tagad ſahkuſchi braukt treſchajà; beſ tam bileſchu wiltoſchana un beſbileſchu paſaſcheeru ſkaits leeliſki peeauguſchi, kas wiſs atneſot leelus ſaudejumus. Uſ daſcheem Eekſch-Kreewijas un reetrumu dſelſzekeem tikai kahda peektà daka paſaſcheeru brauzot ar biketèm. Lai tomehr paleelinatu dſelſzeku eenehmumus, tad turpmak domajot ſewiſchki paaugſtinat treſchàs klaſes bileſchu zenu. Saprotams, brauzeju ſkaits zaur to maſinaſees.

Poliziſas uſtureſchana

aprehkinata 1909. gadam uſ 3124 milj. rubku; tahdu perſonu uſtureſchana, kas ſtahw poliziſas uſraudſibà, uſ 1781 milj. rubku. Kopigs politiſko iſſuhtito ſkaits uſ 1. auguſtu aprehkinats uſ 18,000 zilwekeem.

Baltijas jautajumi.

Drihſumà uſ Peterburgu braukſchot Baltijas generalgubernators barons Möllers-Sakomeſkis, lai ar augſtakeem waldibas eerehdneem apſpreeſtu daſchus ſwarigus Baltijas jautajumus, kà par peem. par iſraidito atgreeſchanos, par weetejàs paſchwaldibas pahrgroſiſchanu u. z. Weetejàs wadoſchàs aprindas, kà „G. M." dſirdejis, gribot gahdat, lai generalgubernatora amats Baltijà netiktu atzelts. Ja ari ſchis amats pateeſi tiktu peepaturets, tad tomehr deeſin waj Möllers-Sako-

melſkis ilgi tanî palikſchot, jo winam ar miniſtru preekſchneeku eſot daſchas neſaſkanas.

Pehdejo deenu uſbrukumi.

Genitſcheſkâ Aſowas bankas artelſchtſchikam nolaupiti **30,000** rubku. Taganrogas oprinki 10 wihri uſbruka Kornejewa muiſchas pahrwaldneeka mahjai, apſchaubija to, meta 5 bumbas, nolaupija wairak pahr **3,000** rubkeem un aiſbehga. 18. ſeptembra rihtâ iſdarits mehginajums aplaupit Tjumenas baſnizu. Weens ſargs nonahwets, otrs ſargs un kahds pſalmu dſeedatajs eewainoti. Diwi laupitaji apzeetinati. Taî paſchâ deenâ kahdam dſelſzeka artelſchtſchikam nolaupija **3,600** rubkus. Iwanowo-Woſneſenſkas tuwumâ 8 apbrunoti laupitaji uſbruka kahdai ſtazijai, nolaupija wiſus deenas eenehmumus un aiſbehga. Kalugas gub. Ignatowſkas ſahdſchâ 10 laupitaji nolaupija iſ pagaſta wezakâ mahjas 250 rubkus. Tulas-Tichwinas dſelſzeka lihnijas ſtazijâ Hanino 3 noſeedſneeki nolaupija dſelſs kaſti ar **1,190** rubkeem, dokumenteem un markâm.

Luteranu mahzitaju truhkums.

Pa wiſu Kreewiju, kâ „D. Z." raksta, eſot 50 luteranu draudſes, kuram neeſot mahzitaju. Tas iſtaiſa gandrihſ 10 proz. no wiſa draudſchu ſkaita. No ſchâm neeenemtâm weetâm 15 nahkot uſ Peterburgas konſiſtorialeezirkni, pahrejâs 35 uſ ziteem eezirkneem.

Iſglihtibas beedribâm

ſemiſchku wehribu peegreeſis polizijas departaments. Winſch kâ „Gol. M." raksta, ar zirkularu peeprasijis wiſeem gubernatoreem ſinas par iſglihtibas organiſaziju ſkaitu, par ſcho darbibas rakſturu pehdejâ laikâ, par perſonâm, kuras ſtahw ſcho organiſaziju preekſchgalâ, par ſcho perſonu politiſko uſtizamibu un kahda wiſpahri ir daſchadu eedſihwotaju ſchkiru iſtureſchanâs pret ſchâm organiſazijâm. Sewiſchka wehriba zirkularâ peegreeſta tautas uniwerſitatu beedribâm.

Scha gada raſcha.

„Nowoje Wremja" ſino, ka leelakai Kreewijas daļai atkal ſagaidams loti gruhts gads. Wiswairak zeetuſchi ſeemaji — rudſi un kweeſchi, pee kam kweeſchu raſcha wiſpahrim iſnahkuſe ſliktaka, nekâ rudſu raſcha, kaut gan ari rudſi neeſot ne wideji noauguſchi. Kweeſchi ſewiſchki ſlikti padewuſchees wiſâs deenwid-reetrumu un deenwidu gubernâs, pa daļai ari Maſkreewijas un Zentralgubernâs. Wideja kweeſchu raſcha bijuſe Polijâ un walſts ſeemel-reetrumu daļâ. Rudſi iſdewuſchees labi tikai Simbirſkas, Kaſonos, Niſchnij-Nowgorodas, Ufas, Widſemes un Pleſkawas gubernâs, bet wiſâ pahrejâ walſtî rudſu raſcha eſot neapmeerinoſcha, pat ſlikta. Waſaras kweeſchi dewuſchi wideju raſchu. Auſu raſcha wiſpahrim wideja. No wiſâm labibas ſortêm tikai meeſchi dewuſchi zaurmehrâ palabu raſchu. Sibirijâ wiſas labibas ſortes iſdewuſchâs itin labi.

No Peterburgas. Ar koleru miris 19. ſeptembrî ſeeweeſchu augſtako kurſu profeſors archeologs Pawlows-Silwanſkis.

— **Skolneczes kâ laupitajas.** „Heroldâ" ſino, ka 15 ſept. wakaru diwas ſkolnes uſ Baſeina eelas uſbrukuſchas ahrſta Januſchewſka dehlenam, pagahſuſchas to gar ſemi un nolaupijuſchas tam pulkſteni. Skolnes iſdewees apzeetinat. Tâs bijuſchas Petera Leelâ ſkolas ſkolneezes, weena 13, otra 14 gadus weza.

— **„Pahrmainas" pee ekſamenu likſchanas.** Peterburgâ apzeetinats ſtudents Boriſs Pollaks, kurſch pee 2. kadetu korpuſa lizis ekſamenu Sergeja Beltichina weetâ. Apzeetinats ari Beltichins un kadetu korpuſa fulainis Koſlows, ar kura widutajibu Beltichins un Pollaks ſawâ ſtarpâ noſlehguſchi lihgumu par ekſamenu likſchanu.

— **Meitenu paſchnahwiba.** 15. ſeptembra rihtâ pirmâ werſtê no Peterburgas ſem dſelſzeka brauzeena metuſês un ſabraukta 14 gadus weza meitene. Winas kabatâ atraſta ſihmite: „Man 14 gadi, bet dſihwot breeſmigi apnizis; nobeidſu dſihwi ar paſchnahwibu". Paſchſlepkawas wahrds neeſot ſinams.

— Tanî paſchâ laikâ Harkowâ nonahweſuſês gadu 15 weza

(Skat. peelikumâ.)

SPERMIN-POEHL
PROF. Dr.
SPERMINUM-POEHL
1901.

Wiſu zeeſeju eewehribai.

Wiſeem, kas ſlimo ar neirasteniju, hiſteriju, neirasteniſku ſekſuelu neſpehzibu, pahrpuhleſchanos, treekas ſekâm, **Tabes dorsalis** (muguркaula ſmadſenu diloni), wezuma neſpehku, neiralgiju (nerwu ſahpêm), ſirds darbibas trauzejumeem (ſirds aptaukoſchanu, ſirds pahrmehrigu puſſteſchanu, ſirds eekaiſumu, ſirds nekahrtigu darboſchanos, aſinu truhkumu, reimatiſmu, ſiſiliſu, blakus parahdibâm pee dſeedinaſchanas ar dſihwſudrabu, tuberkuloſi, arteriju pahrkalkoſchanos, alkoholiſmu u. t. t., kâ ari wiſeem, kas nupat atweſelojâs no ſlimibas.

Tirdſneezibâ nahk apgroſijumâ weſelibai kaitigi ſpermina wiltojumi, kas ſem daſchadeem noſaukumeem teek pahrdoti, un tadehî pee pirkſchanas japeegreeſch eewehriba noſaukumam „Sperminum Poehl", un tahds japeeprasa originaleepakajumâ no prof. Dr. v. **Poehl** un dehlu organoterapeitiſkâs eeſtahdes Sw. Peterburgâ.

Wiſi daudſkahrtejee ſiniſkee raksti Kreewu un ahrſemju literaturâ no eewehrojameem ſinibu wihreem un ahrſteem par ſpermina teizamo eeſpaidu atteezinami weenigi uſ prof. Dr. v. **Poehla** ſperminu. Sperminum-Poehl wiſâs apteekâs un leelôs apteekas pretſchu weikalôs dabonams. 1) Pileenu weidâ (Essentia Spermini-Poehl) 1 pud. 3 rbl.; 2) puhſliſchôs eeſprizeſchanai ſem ahdas (Sperminum-Poehl pro injectione) 1 kaſtite ar 4 puhſliſcheem 3 rbl.; 3) preekſch kliſmeem (Sperminum-Poehl pro clysm.) 1 kaſtite preekſch 4 kliſm. 3 rbl.

Uzwajaga ſamainit Sperminum-Poehl ar weenkahrſcheem iſwilkumeem.

Uſ wehleſchanos beſ maſas teek peeſuhtita neſen iſnahkuſê grahmata: „Par Sperminum-Poehl eeſpaidu pee daſchadâm ſlimibâm", (140 lap. puſes) ſaſtahdita uſ daſchadu nowehrojumu pamata no ahrſteem un ſlimneekeem. — Ahrſteem uſ wehloſchanos leetoſchanai wiſa ſpezialâ literatura.

Profeſora Dr. von Poehla un dehlu
organoterapeitiſka eeſtahde, kimiſka laboratorija un apteeka
Sw. Peterburgâ, Bac. oſtr. 7 лин. № 18—130.

Wiſaugſtakee apbalwojumi (Grand prix) wiſâs paſaules iſſtahdês un wiſlabakâs leezibas no mediziniſkâm autoritatêm.

Mans dſihwoklis
atronds kâ lihdſ ſchim Jelg.
Skriveru eelâ № 4.
Peenemu ſlimneekus
no 8½—10½ un no 4—6.
Dr. B. Jakobſohn.

Dſihwoju tagad
Palejas eelâ № 16.
Dr. med.
barons L. v. d. Osten-Sacken,
Jelgawâ.

Peenemu **ahdas, puhſchla** un **weneriſkus ſlimneekus,**
Rigâ,
Terbatas eelâ № 7,
ſawâ priwatklinikâ.
Runajams no 10—12 un no 4—5.
Dr. J. Krauksts.

Slimneekus, kaunuma, ahdas, fliktu mihſelu ſlimib. eekſchejâs, reimatiſma un matu iſtriſch. ikdeenas peenem no 9—1 u. 5—8 wak.
Dr. W. Loewenbergs, pr. ahrſts.
Rigâ, Leelâ Jann eelâ 24, 2 tr.
netahlu no Daugawas tirgus.
Zaurſtatiſchana ar elektr.

Sobu ahrſts **O. Zinowsky**
Jelg. Paſta eelâ № 1.
Runajams pa waſaru darbdeenâs no 9—12 un 3—5; ſwehtdeenâs no 9—10.

Peenemu **ſobu ſlimneekus** ikdeenas no plkſt. 9½—1 un 4—6.
Spezialitate: eeleetu ahrſligus ſobuk, porzelana plombas un **iſwelk ſobus gluſchi beſ ſahpêm. Lauzeneekeem eewehrojami paſeminatas zenas.**
Jelg. Leelajâ eelâ № 6,
Gutman-Rathaus.

Preſetu un nepreſetu ſeenu pirmâ labuma, kâ ari **timotinu,** peedahwâ par mehrenâm zenâm. D. Judelowitz Jelg. pee Maſajeem wahrteem.

Partiju
uhdeni zauri nelaidoſchu
mehteliu
pahrdod telpu truhkumâ dehl par **lehtâm zenâm**
Mag.
J. Hertela
apteek. pretſchu pahrdotawe
Jelgawâ, Paſta eelâ № 13.

M. Brauer's,
Jelgawâ, pee Annas wahrteem, eepretim **„Jahna baſnizai".**
Kapu peeminekli
kâ: **kruſti, odeliſki, grahmatas, rulli** u. t. t. teek iſ **wiſladarâ materiala** pagatawoti.
Lai **monumenti** iſnahktu glihti kâ ari iſturigi pret gaiſa eeſpaideem, tee teek ſlihpeti un poleereti ar ſamalaiku maſchinu palihdſibu.
Celſtinſ, kâ ari **neſeſtinſ „tſchuguna kruſtus"** peedahwaju par peenehmigâm zenâm.
Zeen. publikas apſtellejumi teek ruhpigi un apſinigi iſdariti. — Labakâs atſaukſmes. —
„Sudraba medalî un goda diploms" Rigas „Jubilejas iſſtahdê".

Miljoneem lauſchu

wehlâs labi gehrbtees, preekſch kam wajaga daudſ naudas iſdot! Peedſihwojuſchi laudis gehrbjâs arweenu labi pee tam maſ naudas iſdodot. Wajag greeſtees pee fabrikas ſabeebr. **„Jakor",** kura iſſuhta par fabrikas leeluma zenâm ſekoſcho: **„Luwr"** wiſu praktiſkakâ drehbe, moderno kungu koſtimeem, auſta no mihkſta ſchewiota, melna un tumſchi ſila, gluda waj zauraufta moderneem pileeneem waj ſkaiſtâm ruhtinâm, krahſa: melni-peleka, oliwa un ſchokolada, kas dara drehbi eewehrojami ſkaiſtu. Par gabalu 4¼ arſch., pilnigs kungu koſtims 5 r. 25 k. Labakâs ſortes 6 r. 50 k. „Primâ" ſorte 8 rbl. 20 kap. un 10 rbl.

Pehdejais jaunums! Frantſchu kamgarna drehbe **„Riza",** auſta no mihkſtas kammwilnas, krahſa: melna, tumſchi-ſila un oliwa, gluda un zauraufta maſ ko manameem ſtuhriſcheem iſ ſihda. Ihſta drehbe ir labakâ modes elegantam un ſolidam koſtimam. Par gabalu 4¼ arſch. koſtimam 11 rbl. Labakas ſortes 12 rbl. 50 kap. „Primâ" ſorte 15 r. Paſtellejot 3 un wairak gabalus peeleek peederumus par welti.

Eepakaſchana un ſuhtiſchana pa paſtu uſ fabrikas rehkina. Iſſuhta katram pa paſtu ar ſamakſu ſanemot paſtâ (налож. плат.). Iſſuhta beſ eemakſas. Sibirijâ 5% dahrgak. Beſ riſka! Ja drehbe nepatihk, nem atpakaļ un iſſuhta atpakaļ naudu. Par labu prezi firma godalgota ar leelo ſudraba medali Roſtowâ pee Donas. Peeprafijumu adreſet:

Т-ва „ЯКОРЬ" Лодзь, № 55.

Wehſtules war rakſtit ari pa latwiſki.

Nupat kâ iſnahza trihs loti eewehrojamas grahmatas, dabujamas wiſôs pilnigakôs Latweeſchu grahmatu weikalôs:

1) **Tizigajo aiſraunſchana.** Zilweka dehla deenâs. No luteranu mahzitaja E. Modersona. **Makſâ 15 kap.**

2) **Dabas likums.** No dabas pehtneeka un Dr. philos. E. Dennerta. **Makſâ 15 kap.** Grahmatu ſaturs beſ ſchaubâm intereſês tiklab tizigos, kâ ari netizigos un deewleedſejus, jo grahmatu autors par to garantê.

3) **Ijaba grahmatas paſkaidrojums** no F. Freidenfelda. **Makſâ 10 kap.**

Wairumâ dabujamas: Rigâ pee **J. A. Freya** un beedr., Jelgawâ pee **Schablowſka** un Leepajâ pee iſdeweja **K. A. Freywalda** un beedr.

Matematikas ſkolotajs
paſneedſ matematikas, wezo walodu, Kreewu un Frantſchu walodas ſtundas un zitas. Adreſe: Swehtes eelâ № 23.

Union Horlogère.
Genfes pulkſteni ir tomehr labaki kâ ziti, kâ agraki tâ ari tagad, kâ **lehtuma,** tâ ari labuma ſinâ, tadehî ikkatram ir eeteizams eegahdatees tikai **Union Horlogère** pulkſtenus no wiſjaunak. ſaſoneem. Ar wiſlabako mehanifmu, kuri reguleti; **ſelta, ſudraba, melnee un nikeļa pulkſteni.**
Katalogi par brihwu.
Graweera darbi teek **labi un lehti iſdariti.**
Waldmanu Roberts,
Rigâ, Marijas eelâ № 10.
Swehtdeenôs **atwehrts** no plkſt. 12—5 pehz puſd.

Atraſts
kaſchoks uſ leelzeka no Dobeles lihdſ Jelgawai, nakti no 17. uſ 18. ſept. Pret pateiz. algu ſanemams Meiju muiſchâ pee Jelgawas.
K. Janſon.

2 nami,
peeder. nelaika Joh. Zebera mantineekeem, atrod. Jelgawâ, 3. kw. ſem hip. № 83 A (Aleksandera eelâ 3) un 4. kwart. ſem hip. № 165 A (Schagares eelâ 5) teek mantojuma dalîſchanas noluhkâ uſ torga **pahrdoti 15. oktobrî 1908. g.** Jelgawas apgahalteeſâ. Torgs ſahkſees no ſparkaſes wehrtibas ſummas, t. i. no 4590 rubl. par pirmo namu un 3262 rubl. par otro. — Tuwakas ſinas paſneedſ ſwehr. adw. A. Jürgens, Jelgawâ, Paſta eelâ 23.

Weſeliga emma
war tuhlit peeteiktees Jelg. Eſara eelâ № 16.

Strömera teatr. „Elektrobiografs"
Jelgawâ uſ tirgus platſcha.
12. Serija. No pirmdeenas 22. ſept. lihdſ treſchd. 24. ſept.
Par kihlu.

Meſchu pahrdoſchana.

1) **Salâsmuiſchas Silas meſchâ,** ſchlahgâs № 29 un 66, **14. oktobri** ſch. g., ja tanî deenâ nepabeigtu, tad wehl **15. oktobri** ſ. g. Pahrdoſchanâ nahk 600—700 preeſchu koki daſchadâ reſnumâ. Torgu ſahkums plkſt. 9 no rihta, Salâsmuiſchas Tihtara meſchſarga mahjâs.

2) **Salâsmuiſchas Degas meſchâ,** apm. 6 werſtes no Krimunu ſtanzijas, **16. oktobri** ſch. g., ja nepabeigtu, tad wehl **17. oktobri** ſ. g. Pahrdoſchanâ nahk zaur pahrſoliſchanu 40 lapu koku meſcha gabali, apm. ¼—¾ puhraweetas leelumâ (apſes un behrſa bedſinamâ malka un leetas koku oſoli). Sahkums pulkſten 9 no rihta, Salâsmuiſchas Degas meſchſarga mahjâs. Tuwaki noſazijumi redſami Salâsmuiſchas Tihtara meſchſarga mahjâs un Salâsmuiſchas Degas meſchſarga mahj.

3) **Salâsmuiſchas Swehtes meſchâ,** apm. 8 werſtes no Jelgawas, **23. oktobri** ſch. g., ja nepabeigtu, tad wehl **24. oktobri** ſ. g. Pahrdoſchanâ nahk zaur pahrſoliſchanu 64 lapu koku un ſkuju koku meſcha gabali, apm. ¼—½ puhraweetas leelumâ (bedſinama malka, ſchagari un leetas koki). Sahkums pulkſten 9 no rihta, Salâsmuiſchas Swehtes meſcha meſchſarga mahjâs. Pahrdoſchanas noſazijumi redſami Salâsmuiſchas Swehtes meſcha meſchſarga mahjâs.

Salâsmuiſchas muiſchu walde.

P. Pakrehſlis,
ratu un kamanu buhwetajs,
Jelg. Katoļu eelâ № 5.
Iſgatawo wiſadus darbus pehz doteem ſihmejumeem, kâ ari pehz paſcha paraugeem. **Iſlabojſchana** wiſihſakâ laikâ. Atſihts kreetns darbs par mehrenâm zenâm.

Jelgawas Latweeſchu Laukſaimneeku Beedriba
ſwehtdeen 5. oktobrî 1908. g.
ſarihko **Kruſchoka beedribas ſahlê**
Plaujas ſwehtkus.
Uſwedis: **„Judrani."**
Peedalotees Jelg. Latw. Amatneez. beedribas akteereem ſem Freimana kga reſchijas. — Sahkums plkſt. 7 wakarâ.
Pehz teatra balle.
Biletes eepreekſch dabonamas Konſuma weikalâ Katoļu eelâ № 44.
Preekſchneeziba.

Needres muiſcha,
teek pahrdota ſadaliſchanai 10 gabalôs apm. no 70—183 puhrweetu leelumâ, kâ ari weena gabala 547 puhrw. Tuwakas ſinas pee Saweneeku muiſchas ihpaſchneeka, Kuldigas apr. pâr Skrundas paſta ſtanziju un Jelgawâ, Lilienfelda eelâ № 7, Hofman.

Meldersellis
(neprezejees), wajadſigs preekſch wehja ſudmalâm (Holländer) ar diwi gangeem. Tuw. ſinas W. Gotthardt kunga weikalâ, Jelg. Katoļu eelâ № 42.

Kreetni ſchahwetu trekku
ſpeki
peedahwâ
J. Droſchprat,
Jelg. Katoļu eelâ № 60.

15. oktobri 1908. g. Jelgawas Apgabala teeſâ **pahrdos wairakſolîſchanâ** J. Gaiſcha
namu
un ſmehdi
Jahnu eelâ № 2. Tuwakas ſinas paſneedſ Jelgawas Sawſtarpigâ Kreditbeedribâ Katoļu eelâ № 8.
Walde.

Pahrdodami:
1 leetots ſofajs, 1 neleels ſkapitsar plaukteem un 1 toaletes ſpeegels ar atwilktniti. Peeprafit Jelg. Eſera eelâ № 9, dſ. 6, no pulkſten 8—1 puſd.

Sehns
wajadſigs Leelajâ eelâ № 29, alus bodê, Jelg.

Wajadſigi
preekſch waſka drehbes fabrikazijas eeſtrahdajuſchees laudis: **kas prot pagatawot grunti, firniſa wahritaji, formu iſgatawotaji** un ari **lakas wahritaji.** Rakſtitus peedahwajumus eeſneegt ſchis awiſes ekſpedizijâ lihdſ 1. oktobrim ſem burteem „M. S."

Lihwbehrſes dſeedaſchanas beedribai
„Dſeeſmu Kronis" ſwehtdeen **5. oktobrî** 1908. g. Laukſaim. „Druwas" telpâs Behrſmuiſchâ
teatris.
Pehz teatra **balle.**
Teatra ſahkums pulkſten 5 pehz puſd., balles beigas pulkſten 3 no rihta.

Mahzeklis
war peeteiktees mekaniſkâ darbnizâ pee atſl. meiſtara Chr. Biemana, Jelgawâ, Katoļu eelâ № 21.

Печатать разрѣшается полиціею.

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla.

Te klaht 2 peelikumi.

meitene. Wina atstahjuse sihmiti ar tikai diweem mahrdeem: „Tà labak.“

— **Gutschkows par Baltijas jautajumu.** „Latwijas“ lihdsstrahdneeks 18. sept. sarunajees Peterburgâ ar pasihstamo oktobristu wadoni A. Gutschkowu. Tas isteizees, ka oktobristi nolehmuschi pehz eespehjas jo drihsi gahdat par Baltijas reformu projektu peenemschanu walsts domê. Baltijas reformu projektu isstrahdaschanu oktobristu frakzija nolehmuse usdot walsts domneekam baronam Meijendorfam, kursch labi pasihstot weetejos apstahkkus, un kursch bes tam esot pasihstams kà taisns un godigs zilweks ar mehre i liberoleem usskateem. Pehz A. Gutschkowa eeskateem Baltijai dodama samehrâ plascha pahrwaldiba, pee kam weenai kahrtai, waj tautibai par otru nekahdas sewischkas preekschrozibas jeb priwilegijas naw atstahjamas; lihdsschinejàm priwilegijàm buhschot jakriht. Baltijas reformu projekts pehz A. Gutschkowa domàm nahkschot pahrspreeschanâ walsts domê nahkoschâ sesijâ, pehz seemswehtku brihwdeenàm.

— **Kolera.** Pehdejo 24 stundu laikâ saslimuse 171 persona un miruschas 85. Peterburgas gubernâ taî paschâ laikâ saslimuschi 12 un miruschi 2. Peterburgas preekschpilsehtâs saslima 20.

— **Gapona atstahtais mantojums.** Gaponam Poltawâ peederejis nekustams ihpaschums, un bes tam bankâ wairak nekà 20,000 rubl. Scho naudu Gapons noguldijis tad, kad winsch dsihwojis sem peenemta wahrda — Feliks Ribinizkis. Tagad mantineekeem esot gruhti peerahdit, ka Feliks Ribinizkis un Gapons ir weena un ta pate persona.

— **Pabalsts „behrnu isglihtoschanai“.** „Slowo“ raksta, ka pee walsts kanzelejas schtata uz 1909. gadu esot peeweenots wisai interesants faraksts par tàm personàm, kuras sanemot pabalstus „preeksch behrnu isglihtoschanas.“ Wispirms israhdàs, ka gandrihs trihs zeturtdaļas no scheem pabalsteem sanem ihsteni walstspadomneeki un walstspadomneeki, tà tad personas, kuràm jau bes tam kreetna alga. Tà par peem. Wisaugstakà Galma hofmeistars, ihstens walstspadomneeks Oms, kursch eenem walsts sekretara palihga weetu ar 6000 r. leelu algu, dabujot „preeksch behrnu isglihtoschanas“ 432 rbl. Ihstenais walsts padomneeks Pistolkors, kuram uz Galernajas pascham sawa mahja, un kursch kà walsts sekretara palihgs sanem ap 5000 rub. leelu algu, dabù pabalstu 600 rbl. Ihstens walsts padomneeks Besobrasows, kuram alga ir 9000 r. leela, dabun 600 r. leelu pabalstu. Wisaugstakà Galma hofm. Lischtschinskim un baronam Düsterlohe, kuri abi dabù pa 9000 r. algas, teek „preeksch behrnu isglihtoschanas“ wehl issneegti katram 800 r. u. t. t.

No Peterburgas. Kà augleem eet pa koleras laiku. Kà laikraksti sino, pahri par 100 wagonu ar arbuseem, kurus adresati naw nonehmuschi, stahwejuschi schajàs deenàs pee Nikoloja dselszeka peestahtnes. Warschawas dselszeka peestahtnê 12. septembri wairaksolischanà pahrboti milsigi ahboku, bumbeeru, wihnogu un zitu dahrsa augku suhtijumi. Wihnogas pahrdewa par 1½ kap. un pat par 1 kap. mahrzinà, labako sugu seemas ahbokus par 60 k. pudà. Sewischkee augku pretschu brauzeeni no deenwideem tagad pawisam atzelti.

No Maskawas. Tolstoja jubilejas leetà. Maskawas pilsehtas domê 16. septembra sehdê pehz garàm un dsihwàm debatèm nolemts ar leelu balsu wairakumu, eesneegt suhdsibu waldoscham senatam par generalgubernatora aisleegumu swinet Tolstoja jubileju. Tahlak pilsehtas galwa pasinojis, ka war tikt atwehrtas ne tikai biblioteka un lasitawas uz L. N. Tolstoja wahrdu, bet tiks ispildîti ari wisi ziti domes nolehmumi, sihmejotees uz Tolstoja jubileju. „Sl.“

No Somijas. Dselszeku apweenoschana. Kà „Waldibas Wehstnesis“ sino, Keisara Majestate pawehlejis, jau ar nahkoscho gadu sahkt Somijas dselszekus peemehrot Kreewu dselszekeem: eerihkot Somijas dselszekus tà, ka pa teem waretu braukt ari Kreewijas lokomotiwes un wagoni un jaunas lokomotiwes eegahdat tahdas pat, kahdas tàs ir Kreewijà.

No Sahmsalas. Wehrscha paschnahwiba. Kahds saimneeks wisu beenu ar sawu wehrsi bij aris papuwi. Pee wakara wehrsis pagura, bet arajs sahka to neganti pehrt. Wehrsis nogahsàs gar semi, bet winu ar smageem siteeneem atkal peespeeda uszeltees un lihds wakaram wilkt arklu. Wakarà, kad wehrsi atjuhdso, tas tuhlin usbruka arajam un gribeja to sabadit. Saimneekam isdewàs eeklupt dsilà grahwi, no kureenes sadusmotais lops, kursch lihds tam nekad nebij usbruzis zilwekeem, ilgaku laiku norunlejàs dabuht to ahrà. Kad tas neisdewàs, wehrsis kuhts preekschà gribeja sabadit wairakus zitus mahjineekus, bet teem isdewàs atgainatees un wehrsi eedsiht aplokà. Nahkoschà rihtà atrada, ka wehrsis bij dihki noslihzinajees. Tà raksta Igaunu awise „Hääl.“

No Wilnas. Par leelo usbrukumu wilzeenam pee Besdanu stazijas „Rig. Ztg'ai“ raksta no Peterburgas: Bijis nodomats atzelt kara stahwokli jau pirms 15. oktobra ari pahrejà Kreewijà, isnemot Kaukasu. Bet pehz pahrbroschà usbrukuma pasta wilzeenam pee Besdanu stazijas, waldiba laikam kaweschotees scho soli spert. Pehz wisa ka esot redsams, ka te darischana ar plaschu un labi organisetu teroristu bandu un bes tam nolaupitâ leelâ naudas suma teroru un rewoluzionaro kustibu, kà domajams, atdsihwinaschot. „Birsch. Wedomosti“ sin stahstit, ka aplaupitâ wagonâ westi wairak nekà 2 milj. rbl. naudas. No schàs summas 1,800,000 rbl. bijuschi wezàs kreditbiketès, kuras suhtitas isnihzinaschanai uz walsts banku. Wezo papihra naudu laupitaji neesot aistikuschi, tàpat ari kapara un sudraba naudu atstahjuschi neaistiktu. Nolaupita tikai priwatu adresatu nauda. Lihds 16. septembram uz dselszeka lihnijas apzeetinatas 9 personas, uz kuràm kriht aisdomas par peedalischanos pee usbrukuma. Bes tam wehl Wilnâ apzeetinatas 30 personas. Kahds aplaupitâ wilzeena konduktors, kà „Lib. Zeit.“ sino, Leepajà eerabees, stahstijis, ka nolaupits apmehram weens miljons selta un papihra naudâ. Laupitaji, atstahdami 12 bumbas, diwôs aissuhgôs dewuschees uz tuwejo meschu. Meschâ laupitaji eeturejuschi pat brokastu un tauk weetâ aismirkuschi kahdu leetus mehteli. „Now. Wrem.“ sino, ka pee usbrukuma nehmuschas dalibu ari diwas seeweetes, kuras galwenâ kahrtâ wihreeschus mudinajuschas un skubinajuschas.

No Warschawas. Poli pret Kreeweem. „G. M.“ sino, ka Warschawas universitates 12 Kreewu profesoreem peesuhtits raksts, kurà tee sem nahwes peedraudejuma usaizinati, tuhlit no sawàm weetàm Warschawâ atteiktees un par to pasinot awisês. Sem draudu raksteem usspeesta Warschawas zentralkomitejas schtempele. Ari Kreewu studenteem Poli nereti usbruhkot pat deenas laikâ. Tahdu usbrukumu jau bijis tschetri.

No Irkutskas gub. 73,500 rbl. nolaupiti. Sobokas pasta nodalâ eebruka 6 Tscherkesi, kuri gihmjus bij nosmehrejuschi sobrejeem. Peespeesdami nodakas preekschneeku, kà ari kahdas selta raktuwju karawanas eerehdnus atdot eerotschus un pawehledami teem atslehgt kastes, Tscherkesi nolaupija dselskasti ar 50,000 rubkeem un 2 makus ar 23,500 rubkeem. Wineem aisejot atrada wehl kahdu trescho maku ar 3050 rbl., ko tee nebija pamanijuschi. Pa usbrukuma laiku meestâ beeschi bija dsirdami schahweeni un ahrâ pee pasta nodakas 10 laupitaju beebri bija stahwejuschi par sargeem. Wisi laupitaji aisbehguschi.

No Kijewas gub. Laupitaji. 15. septembra naktî wairaki nomaskojuschees laupitaji, pasascheeru klahtbuhtnê eebruka Nowosekezkas stazijas preekschneeka kantorî, kur nolaupija 2025 rubkus.

No Tschernigowas gub. 10 laupitaji 17. septembrî islaupija Petrowskoje sahdschâ bodi un Semjaltschi sahdschâ isdarija wairakus usbrukumus, pee kam nonahwets weens schandarms.

Widseme.

Gubernas waldes nolehmums par mahzitaju seezineem.

Wispahrigàs kustibas laikâ Kokneses luteranu draudse palika bes mahzitaja, bet basnizas preekschneeks peeprasija no pagasta mahzitaju seezinus ori par to laiku, kad mahzitaja nebija. Pagasts leedsàs dot seezinus un greesàs pee Widsemes gubernas waldes. Kà „L.“ sino, tad gubernas walde tagad sinojuse pagastam, ka mahzitaja seezini dodami weenigi par to laiku, kad mahzitajs teescham bijis amatâ un to ispildijis. — Otrkahrt pagasts bija schehlojees, ka basnizas preekschneeks nepeenem mahzitaja seezinu pehz mehra, bet peeprasa pehz swara, aprehkinadams mehru rudsu uz 120, meeschu uz 108 un ausu uz 80 mahrzinàm, kamehr regulatiwâ ir runa tikai no seezinu doschanas pehz puhreem resp. mehra. Gubernas walde nolehmuse, ka mahzitaja seezini dodami pehz mehra un ne pehz swara, bet labiba nedrihkstot buht weeglaka par wispahrejo widejo labibas swaru pagastâ.

No Rigas. Bijuschais „Latwijas“ redaktors, adwokats Stumbergs, kà awises sino, eestahjees „Rigasche Neueste Nachrichten“ redakzijas sastahwâ.

— **Laudis, „no kureem wisu war sagaidit.“** Sobahrstam Fr. Meerkalnam peesuhtita no Londonas Latweeschu walodâ rakstita wehstule, kurâ teikts, ka winsch (Meerkalns) palizis wehstules rakstitajeem parahdâ 200 rbl. Scho naudu lai winsch wisâ drihsumâ nosuhtot uz usdoto adresi, uz Londonu. Ja nè, tad wini isrehkinaschotees „pehz jaunàs sistemas.“ Wehstuli parakstijis to wahrdâ, „no kureem wisu war sagaidit.“ — J. Jankaws. — Jadomà, ka no scheem naudas isspeedejeem war sagaidit ari to, ka no wineem nekas naw sagaidams.

— **Nepateesas baumas krahpschanas noluhkà.** No kauneem zilwekeem teek isplatitas baumas, ka sagaidams aisleegums, pahrdot pilsehtas tirgôs dahrsa augkus. Weegli eebaidamee lauzineeki, uz schahdu baumu pamata, atrada par wajadsigu par neeka maksu ispahrdot eewestos augkus: ahbokus, bumbeerus un pluhmes, kureem jau tà koti semas zenas, bet tagad tos no wineem wareja pirkt par 1 kapeiku mahrzinà un wehl lehtaki. Wisàm tahdàm baumàm, protams, naw nekahda pamata. („Dsimt. Wehstn.“)

— **R. L. B. Sinibu Komisijas Ortografisfas komiteja** noturès peektdeen, 26. septembrî plkst. 6 wakarà Latweeschu Beebribas namâ sapulzi, kurâ pahrspreedìs par zeleem un lihdsekleem, kà jauno ppreisrakstibu un latinu burtus eewest praktiskâ leetoschanâ muhsu rakstibâ, grahmatàs un laikrakstôs. Uz scho sapulzi Komisijas preekschneezibu laipni usluhds Latweeschu grahmatu apgahdatajus un tirgotajus, laikrakstu isdewejus un redaktorus, rakstneekus un zitus darbineekus, kureem ween interese pee schàs kopigàs tautas leetas.

— **„Zihnas“ drukatawa.** Kahdu laiku atpakal slepenpolizijai isdewàs atrast neatkauto laikrakstu „Zihnas“, „Борьба“ un „Штыкъ“ drukatawas, kadehl ari minetee laikraksti neparahdijàs ilgaku laiku. Preeksch pahrs mehneschem, kà „Rig. Rundschau“ sino, Latweeschu sozialdemokratijai, kà rahdàs, atkal isdewees atrast kahdu drukatawu un „Zihna“ atdsihwojàs — parahdijàs 96., 97., 98., 99. nummurs. Simtajam numuram nu bij jaisnahk kà jubilejas numuram paleelinatâ un isgresnstâ formatâ un reisê ar to bij ari jasahk isnahkt rewoluzionarajàm awisèm „Борьба“ un „Штыкъ“. Slepenpolizijai isdewees 17. sept. wakarà pahrsteigt scho jauno drukatawu paschâ darbâ. Weenâ un tai paschâ reisê isdarija daschadàs zitàs weetàs kratischanas. Tika atrasti: sozialdemokratisfàs partijas arkiwos, norehkinu grahmatas, raksti un korespondenzes. Drukatawâ patlaban salika rakstus preeksch minetàs lapas nahkoschà nummura. Burti, korekturas lokfnes u. t. t. pildija wairak wesumus. Sewischki interesanti, ka jubilejas nummuram peesuhtiti no eeksch- un ahrsemèm daudz laimes wehlejumi, kuri buhtu tikuschi eespeesti schinî numurâ, starp teem no Wahzu sozialdemokratu partijas un no daschadeem partijas wadoneem, kas usturàs ahrsemês. Detmit personas apzeetinatas.

— **Kà teek gahdats par publikas droschibu.** Kà wisas publisku isrihkojumu telpas, tà ari weetejà brahku Truzzi zirkus ehka katru gadu teek no sewischkas komisijas „pamatigi“ apskatita. Ari schowasar komisija apskatijuse zirkus ehku un neka schaubiga neatraduse. Te daschas deenas atpakal kahdam zirkus eemihtaceekam atklahjuschàs tihri netizamas leetas. Stipraki peeburotees pee kahda no stabeem, uz kureem atbalstàs galerija un wisas publikas sehdweetas, sjabs tihri wakigi isgahsàs. Pamatigi leetu pahrmekleejot, israhdijàs, ka leelakà daka no scheem stabeem pawisam satrunejuse, tà ka kahdâ nebaltâ deenâ wareja notikt breesmiga nelaime. Tagad nu strahdà pee jaunu stabu eelikschanas. (L.)

— **Rigas III. Sawstarpejàs Krahj-Aisdewu Sabeedribas** pahrwehrschanu par kreditbeebribu jeb banku finantschu ministris 18. sept. apstiprinajis sem nosaukuma „Peektà Rigas Sawstarpejà Kreditbeebriba.“ (L.)

— **R. L. B. Literaturas Fonda walde** nolehmuse, Adolfa Allunana 60. gadu dsimschanas deenas atgadijumâ nodibinat sewischku Adolfa Allunana fondu, no kura sneegs winam un wina peederigeem wezuma un nespehka deenàs pabalstu. Schim fondam par labu jau eemaksatas schahdas sumas: no „Dsimtenes Wehstnescha“ administrazijas 100 r. un no Salàs draudses dseedaschanas beebribas 25 rbl.

— **Latweeschu pilsehtas teatrs un beebribu noschkiroschanàs.** Kà sinams, tiklab Rigas Latweeschu beebriba, kà Jaunà Rigas teatra direkzija eesneedsa pilsehtas waldei katra sawu I hgumu dehl Latweeschu pilsehtas-teatra buhwes un dehl buhwgrunts doschanas preeksch interim-teatra. Kà weenu, tà otru luhgumu bij parakstijuschas wairakas beebribas, pee kam gandrihs wisas krediteestahdes un leelakàs beebribas bij parakstijuschas Latweeschu beebribas luhgumu. „Rigas Apskats“ nu atradis par wajadsigu, daschàm no schàm eestahdèm isteikt sawu nepatikschanu un rahjeenu. Tà winsch starp zitu raksta:

„Muhsu aristokratisfàs waj pareisaki sakot patrizisfàs Rigas Latweeschu beebribas luhgumu parakstijuschas ari tahdas eestahdes, kuru wehstures sastahws gan to nepeekahwa domat, waj atkal beebribas, kuru beebru sastahwam ar aristokratismu tikpat daudz lihdsibas, kà suseklim ar ezeschàm. Starp pirmàm gribetos mine: Otro Rigas Krahj-Aisdewu Sabeedribu („Ari Tu, mans brahli Kempel!“) Pirmo Pahrdaugawas Krahj-Aisdewu Sabeedribu, Otru Pahrdaugawas Krahj-Aisdewu Sabeedribu, Rigas Ruhpneeku un Amatneeku Krahj-Aisdewu Sabeedribu, Trescho Rigas Krahj-Aisdewu Sabeedribu („Ak, demokratu stiprà pils, kà krituse tu esi!“); starp otràm: Rigas Amatneeku Sawstarpejo Palihdsibas beebribu (nesamainit ar Rigas Latweeschu Amatneeku Palihdsibas beebribu), Zeribas un Tornakalna beebribas.“ Uz beigàm „R. Apskats“ issaka wehl schahdu „paregojumu“: „Lai lai! Kas sin, peenahks laiki kad schàm beebribàm atkal no jauna buhs jarewidê un jagrosa sawi politiskee usskati un eeskati. Pehz garakas wehsturiskas gaitas atklahtibâ tad, protams, katra grupa labi pasihs sawus ihstos draugus un domu beebrus un sinàs tos isschkirt no tukschgalwigeem lihdsskrehjejeem.“

— **Rigas Latweeschu Studentu Saweeniba,** eewehrodama sawu beebru gruhto materialo stahwokli, eerihkojuse pehz galwas pilsehtas studentu parauga „darba biroju“, zaur kura widutajibu teek peedahwati spezialisti daschadôs preekschmetôs, kà peem Latweeschu, Kreewu, Wahzu, Frantschu, Angku, Latinu un Greeku walodàs; augstalà un semakà matematikà, analitisk. geometr., ķimijà, fisikà, dabas sinatnês, kom. rehkin., korespondenz un grahmatweschanà; technisk. un brihwr. sihmeschanà. Sagatawo uz eestahschanos wisàs widus skolàs, uz komisijas abiturientu un konkursa eksameneem. Usnemàs daschadus literariskus darbus, kà peem. tulkojumus un t. t. Peeteikschanàs Saweenibas dsihwokli katru deenu, isnemot swehtdeenas un swehtku deenas, no plkst. 7—9 wakarà, Dsirnawu eelà № 74, dz. 19. (L.).

— **Spreeduma pahrgrosischana.** Generalgubernators pahgrosijis kara teesas spreedumu par Jahni Kitneru un Anzi Intenbergu. Wineem nahwes sods pahrwehrsts spaidu darbôs uz 20 gadeem.

— **Latweeschu Isglihtibas Beebribas** waldes sehdê 19. sept. Lihgotnis nolasija preekschlikumu par lasitawu un biblioteku atwehrschanu. No wairakàm pusèm nahza aisrahdijumi par lihdsekku truhkumu, jo no atwehrtàm skolàm pelna neesot sagaidama, bet no 14 atwehletàm Latweeschu elementarskolàm 10 konzesijas wehl naw isleetotas. Walde nolehma greestees pee wisu triju Baltijas gubernu pahrwaldneekeem ar luhgumu, atwehlet wisâ tautâ uz grahmatinàm mahkt lihdsekkus preeksch jaunatweramo beebribas skolu nodibinaschanas un usturschanas. Tahlak sinoja, ka Kenina kgs un kdse peedahwajot beebribai pa pehzpusdeenàm brihwas telpas, apkurinaschanu, apgaismoschanu un apsildischanu preeksch wakara skolas eerihkoschanas. Preekschlikumu ar pateizibu peenem; skolotaja Puhped jkdse peedahwajàs bes atlihdsibas wadit skolu, nemot palihgà Kenina gimnasijas pehdejàs klases audseknes.

No Rigas juhrmalas. Ari koleras apkarotais 17.

ept. Rigas juhrmalâ kahds Osips W. sadereja ar saweem beedreem, kursch no wineem wairak begwihna isdserschot. Kad W. wisai ihsâ laikâ jau bija istukschojis trihs kortelischus un paschulaik kehrâs pee zeturtâ, winsch peepeschi nokrita gar semi un brihsâ laikâ nomira. Kâ laikraksti sino, W. bijis nesen atpakal eewehlets sanitarâ komisijâ, lai karotu pret koleros eeweeschanos Rigas juhrmalâ.

No Lasdonas. Jauns mahzitajs. Swehtdeen, 31. aug. muhsu basnizâ teiza prowes sprediki mahzitajs Simsona kgs. Basnizas konwerts 1. septemba sapulzê peenehmis Simsona kgu par mahzitaju. Simsona kga eeweschana par mahzitaju te kâ dsirdams, notikschot uz oktobra mehnescha sahkumu.

„R. Aw."

No Werawas aprinka. Leels seedojums. Leelâs skaistâs Wez- un Jaun-Anzenes muischas abas reiz peederejuschas grahfam Bose. Winsch 1883. gadâ Baden-Badenê noweh-lejis sawam apgabalam 50,000 rubkus, lai prozentus no schi kapitala katru gadu isleetotu preeksch pagasta wajadsibâm. Sinama daka no scheem prozenteem pehz nowehlejuma noteikuma teekot isleetota preeksch laukfaimneezibas pazelschanas, brihwahrsta tureschanas pagasta lozekku wajadsibâm un preeksch tahdu mezaku pabalstischanas, kuri sawus behrnus suhta augstakâs skolâs. Nembami wehrâ pehdejo noteikumu punktu, Anzeneeki stipri sahkuschi suhtit sawus behrnus uz Tehrpatu skolâ, jo muischa makfajot skolas isdewumus. Tahdâ kahrtâ jau daudzi no Anzeneeleem esot pabeiguschi Tehrpatas uniwersitati un ziti studejot waj ari sagatawojotees uz to. Paschi pirmee, kuri apmeklejuschi uniwersitati, dabujuschi gadâ no muischas pat lihdz 300 rbl. leelu pabalstu; wehlak, kad skolu apmekletaju skaits kluwis leelaks, pabalsta suma, protams, isnahkuse masaka. Pehz nowehletoja noteikuma pabalstami tikai tahdi studenti, kuri apmellê Tehrpatas uniwersitati un pee tam studê waj nu teologiju, waj ari medizinu. (L.)

No Tehrpatas. Kolera. Peektdeen ar koleru saslimuse Lisa Puika, kura deenu eepreeksch bija atbraukuse no Peterburgas.

Kurseme.

Kursemes Bischkopibas Beedriba

isrihko Jelgawas Latweeschu Beedribâ 28. septembrî medus un wasku tirgu.

Izraidito leetâ.

No Baltijas izraidito, kâ laikraksti sino, esot pawisam 1218. No scheem 108 esot stahditi eekschleetu ministrijai preekschâ par politisti tik neustizameem, ka teem nebuhtu atkaujams atgreestees ari pa pastiprinatas apsardsibas laiku, bet wisi ziti wareschot atgreestees uz dsimteni tuhlin pehz oficiela raksta issludinaschanas, kas notikschot wisâ brihsumâ.

Jauna osta.

Kursemes juhrmalâ Rojas upes grihwa, kura lihdz schim noderejuse tikai buru kugeem kâ patwerstmes osta negaisa laikâ, tikschot tuwakâ nahkotnê tik tohli padsilinata, kâ ari twaikoneem tur buhschot eespehjams eebraukt. Padsilinaschanas darbeem atwehlets 100,000 r. leels kredits.

No Leepajas. Elles maschinas leetotajs. Nakti uz 18. sept. uz Peterburgu sem stingras apsardsibas aizsuhtits bijuschais Baltijas eskadres matrosis Ostaschkows, kursch arestets tanî brihdî, kad tas ar elles maschinu gribejis Leepajas reidâ uzspridzinat brunu kugi „Slawa."

— **Latweeschu namu ihpaschneeku beedriba,** kâ „Dsihwe" sino, nolehmuse nolikt pee Keisara Majestates kahjâm ustizibas un padewibas juhtas — par kara stahwokka atzelschanu Baltijâ.

No Dundagas. Kolera? Aprinka ahrstam Dr. med. J. Kiwizkam, kâ „L." raksta, peenahkuschas sinas, ka Dundagas pagastâ, Wentspils aprinkî, esot izzehluses kolera. 17. septembrî aprinka ahrsts dewees uz tureeni, lai pahrleezinatos par sinu pateesibu. Wentspils pilsehtas walde ari spehruse sokus koleras nowehrschanas noluhkâ.

No Wentspils. Beedribas dibinaschana. Schinis beenâs, kâ „Dz." sino, eesneegti peenahzigâ weetâ preeksch registrazijas Wentspils tautas apgaismoschanas beedribas „Wenta" statuti.

No Tukuma. Weesigâs beedribas nams 14. septembrî zaur pilsehtas waldi nu beidzot atdots beedribai paschai, bet rihkotees winai, kâ awises sino, wehl tur neatkaujot. Beedriba nolehmuse uzaizinat architektus, lai tee apspreesch, zik nams saudejis no sawas wehrtibas pa to laiku, kamehr tas leetots par kasarmêm.

No Tukuma apr. Uz zeka nomiris. 13. septembrî, kâ „B. T." sino, atrasts uz zeka netahlu no Laukkahju mahjâm apmehram 26 gadus weza wihreescha lihkis, pee kura newareja manit nekahdas waras darbu sihmes. Tikai nowilktee sahbaki un apkahrt izmehtatâs drehbes wedinaja no sahkuma uz domâm, ka te izdarits aplaupischanas mehginajums. Izmeklejot izrahdijâs, ka nelaikis ir Irlawas pagasta lozeklis, drehbneeks Frizis Zihrulis, kursch jau wairak gadus slimoja ar diloni. Zekâ tam laikam bij usnahzis elpas aistruhkums, kadehl winsch bij sahzis sew plehst drehbes no meesâm, lihdz beidzot to kehra zirds treeka.

No Talseem. Senata lehmums. Senats luhkojis zauri Talzu pasta un telegrafa kantora preekschneeka Gutzeita un eerehdna Kitbara kasazijas suhdzibu. Peterburgas teesu palata nosodijuse Gutzeitu uz 4 gadeem arestantu rotâs, Kitbaru — uz 3 gadeem zeetumâ par to, ka palihdzejuschi rewoluzionareem, kad tee usbrukuschi Talzu pasta un telegrafa kantorim 1905. gada 6. nowembrî. Senats atstahjis suhdzibu bez eewehribas.

No Kabiles. Semes dalischana. Tur, kâ „L." raksta, bija izbraukuschi semneeku agrarbankas eerehdni, lai nowehrotu un izmehrotu semi, kuru Kabiles dzimtkungs knass Liewens bankai pahrdod. Zena buhschot apmehram 90 r. par desetinu. Daschâs weetâs pahrdodamâ seme esot zik nezik leetojama, bet „Kalwas" meschâ seme nepawisam naw semkopibai deriga. Leelakâ daka no min. „Kalwas" mescha semes ir purwaina un preeksch uhdens nolaischanas jarok wairak werstes garsch kanals. Bez tam gar wisu scho semi steepjâs tuhkstoschâm desetinu leels „muhschigs purws", kahds ar kuhdru pahraudzis esars, no kura wehl purwa widû atlizis daschas desetinas leels gabals — „bezdibens Stulbe". Un scho semi muischa atdoschot semneeleem tâs semes weetâ, kuru ta no winu semes peesawinojusês! Pahrdodamâ seme ir pawisam kopâ apm. 3000 puhrweetas t. i. taisni tikdaudz, zik Kabilê muischas semei peeweenots semneeku semes, un par kuru waldoschais senats nospreedis, ka ta jaatdod atpakal semneeku leetoschanâ.

No Saukas. Dahrzauglu bagatiba. Schinî, kâ ari apkahrtejôs pagastôs, ir koti leeli ahboku dahrzi. Ogu dahrzu ir daudz masak. Ogas pahrdewa par peeteekoschâm zenâm lei gan ari to bija daudz wairak, nekâ zitôs gadôs. Ahbokus gandrihz naw kur likt — tikai 5 kapeikas makzâ feezinsch labu ahboku. Ehrkschki pee mums, kâ ari wisur zitur, ir wisi apnesti ar ruhsu. Uz preekschu pee mums nodomats luhgt, lai izdod tahdu pamehli, ka ehrkschki wiseem pee saknêm janogreesch, lai aug atwases. N.

No Meschamuischas. Mahzitaja wehleschana. Septini draudzschu preekschstahwji, kâ „R. T." sino, par Meschamuischas-Snikeres draudzes mahzitaju weenbalsigi eewehlejuschi lihdzschinejo palihga mahzitaju Edmundu Boetcheri, aizejoschâ prahwesta Seesemana weetâ.

No Ilukstes aprinka. Semkopibas sinas. Schigada rascha wasarâ rahdijâs buht wispahrigi deesgan apmeerinoscha, bet kopsch augusta sahkuma eestahjees leetainais laiks leek semkopjeem druhmi raudzitees nahkotnê. Rudzi bija auguschi peeteekoschi, bet winus eewahkt newareja zitadus, kâ tikai stipri sadihguschus un ari wehl slapjus. Tikai neeewehrojama daka rudzu, kurus pasteidza eewahkt jau lihdz 10. augustam, lai ari ne peeteekoschi saufus, nawa zaur dihgschanu sabojati. Ar rudzu sehschanu ari neeet ne uz kuru galu. Kahrtigi eeseht nebij eespehjams neweenam. Ihstajâ sehjas laikâ tikai maza daka tika sehta, bet jau ari tee paschi mengeja sehklu tikai dubkôs. Ir redzami lauki, kuri gan apsehti, bet aiz pahrleeziga slapjuma dihgst tikai augstakajâs weetâs, kamehr semakajâs sehkla sapuwusi. Leelakâ daka lauku stahw wehl pawisam nesehti. Tagad septembrî, kad leelais leetus mitejâs, wehl daschi sehj rudzus, bet no tik wehla sehjuma naw zerama apmeerinoscha plauja. Zits wasarajs ir peeteekoschs, tikai kartupeki ir wisai neapmeerinoschi. Jau pehz auguma wini ir sihki un reti, bet ari tee paschi ir uhdenaini un stipri puhst, tâ ka daschâs weetâs nawa ne nowahkschanas wehrti. Turpreti ahboku un ogu rascha bija schogad ahrkahrtigi bagata, tapehz ari zenas ir nedzirdeti lehtas. Tâ ahboki tagad septembrî makzâ tirgû 30 kapeiku puhrâ un uz weetas no dahrzeem wehl par treschu daku lehtaki. Daudzi saimneeki ir atsinuschi par eenesigaku ahbokus sabarot zuhkâm, nekâ par tagadejâm zenâm pahrdot un preezajas, ka zuhkas ehdeenu, kuram peelikti ahboki, netik ween labi ehdot, bet ari brangi no ta barojotees.

P. Kreewans.

No Jelgawas.

Deewkalposchana Jelgawas pilsehtas draudzes Nikolaja basnizâ: swehtdeen, 28. septembrî, pulkst. 1/210 no rihta, mahz. Reinhards un pulkst. 5ôs pehz rudzeenas cand. Irbe. Uzsaukti: Kasimirs Asewitschs ar Lihbu Mulda; Jahnis Kahrklis ar Annu Alidi Sommer: Karlis Schannos Jakobsons ar Karolini Wilhelmini Schwager; Johans Teodors Gothards ar Heleni Wilhelmini Johannu Wolf; Janis Saukitens ar Lihsi Behrsin; Jahnis Teodors Dahrzneeks ar Ottiliju Adelheidi Hortensiju Stolzer; Karlis Matus jeb Matuselars ar Ottiliju Snopeneel; Ans Janis Wihtsne ar Karlini Jakobson; Ans Garoza ar Paulini Katrihni Walter. Miruschi: Dahws Ackerbauers 45 g. w.; Luise Anna Bruhwer 8 n. w.: Pauline Olga Bruhwer 8 n. w.

Deewkalposchana Sw. Annas basnizâ: swehtdeen, 28. septembrî, plkst. 10 no rihta, spred. mahz. Fr. Bernewitzs. Uzsaukti: Kristaps Dombrowskis ar Emiliju Bahr; Janis Saukitens ar Lihsi Behrsin; Karlis Eglits ar Dori Turks. Miruschi: Jahnis Indrikis Petermanns 5 g. 2 m.; Natalie Ulant 6 m. w.; Lihse Weinberg 78 g. w.; Dore Ginter 66 g. w.; Greeta Franz 76 g. w.

Zihnâ pret koleru wispirmâ weetâ stahw aizsargaschanas lihdzekli. Pee teem peeder ari **koleras pretpote.** Par schâs potes nosihmi „B. T." pasneedz schahdus skaitkus: 1902. gadâ kahdâ Japanas apwidû, kur toreiz bij kolera, tika poteti apmehram 80,000 zilweki. No teem ar koleru saslima tikai 47 un nomira 20. Pagahjuscho gadu Astrachanâ tika poteti apm. 4300 zilweki, no kureem saslima 13, nomira 5. Ja zilwekam kolera jau peelipuse, tad poteschana ir par wehlu un wairs nepalihdz. Koleras pretpoti, leelakâ waj masakâ daudzumâ, eeschkirzina aiz ahdas, uz wehdera waj muguras. Poteta weeta drusku uspampst, temperatura kahpj, rodas galwas sahpes un reizêm ari trauzejumi mahgâ. Pehz weenas deenas schis slimibas sihmes izbeidzas. 5—7 deenas pehz pirmâs reises janoteek otrreizejam eeschkirzejumam un pehz nahkoschajâm 5 deenâm zilweks warot sewi uzskatit par nodroschinatu pret koleru. Spehzigi zilweki poteschanu panesot weeglak, nekâ wahrgi. Koleras eepotejums zilweku aizsargajot tikai apmehram weenu gadu. Ka poteschanai waretu buht kaunas sekas preeksch organisma, tas lihdz schim wehl neesot nowehrots. (Daschi turpretim saka, ka lihdz ar koleras eepoteschanu reizâm — sewischki pee wahrgaleem zilwekeem — izzekotees ihstâ kolera, kurai warot buht wisas koleras sekas. „Latw. Aw." red.) Eewehrojot koleras tuwumu, Jelgawas pilsehtas walde izrakstijuse no Peterburgas peeteekoschu daudzumu koleras pretpotes un katrs, kas grib, war to likt sew eepotet pee sanitates ohrsta Dr. Hoheiseka, Skrihweru eelâ № 3, darbdeenâs, no pulkst. 4—5 pehz rudzeenas.

Latw. Skolu un Izglihtibas Veedr. Bibliotekas Komisija izsaka ar scho pateizibu personâm, kas winu pabalstijuschas ar sekoscheem dahwinajumeem:

Sumberg kdzei par 29 daschadeem schurnaleem un laikrakstu peelikumeem un 60 daschadâm gra matâm. E. Kalnin jkdzei par 6 gada gahjumeem daschadu schurnalu un 18 daschadâm grahmatâm, Bahdera kgm par 21 grahmatu, Skujeneeka kgm par 6 grahmatâm, Sleedes kgm par 16 daschadeem schurnaleem un laikrakstu peelikumeem un 50 grahmatâm, Kades kgm par 36 grahmatâm, Trana kgm par 10 gadu gahjumeem daschadu schurnalu un 24 grahmatâm, J. Silina kgm par 32 grahmatâm, Lukowska kgm par 2 grahmatâm, Wanaga kgm par Waltera-Skota ralsteem (13 sehjumi) un L. Neimana grahm. pahrdotawai par 30 daschadâm grahmatâm.

Stahdamâs patlaban pee darba — bibliotekas un lasama galda atwehrschanas — Komisija atdurâs uz galweneem schkehrschkeem — grahmatu un lihdzekku truhkumu. Lai waretu sasneegt sprausto mehrki, Komisija greeschâs wehlreiz ar mihku luhgumu pee ikkatra, kas wehletos weizinat labo leetu, to pabalstit ar dahwinajumeem.

Pabalstam nodomatâs grahmatas luhdz nodot L. Neimana grahmatu pahrdotawâ, Katoku eelâ № 3 un H. Allunana grahmatu pahrdotawâ, Leelajâ eelâ № 21.

Jelgawas Latw. Skolu un Izgliht. Beedr.
Bibliotekas Komisija.

P. S. Ari ziti laikraksti teek laipni luhgti nobrukat schâs rindinas.

Kwihte. Jelgawas Latweeschu Amatneezibas Beedribas amatneezibas skolas buhwei par labu eemaksajuschi zaur J. Bisseneeka kgu: no Jelg. Laukz. Beedribas Krahj-Aizdewu Sabeedribas noguldijuma sihme no 21. aug. 1908. g. № 17,435/5576 par 100 rubl., Ansis Dzenewitz 5 rubl., G. Kreizbergs 2 rbl., agr. J. Bisseneeks 18 rbl., A. Dawids 3 rbl., J. Pukits 5 rbl. Zaur Stegmana kgu: Rimlins 20 kap., A. G. 10 kap., J. An. 1 rbl. Zaur redaktoru J. Weissmana kgu: Jelgawas Krahj-Aizdewu Kase 50 rbl., J. Weissmans 3 rbl., M. Behrsinsch 3 rbl., K. Zaunbergs 3 rbl., J. Dombrowskis 2 rbl., O. Kaulinsch 2 rbl. Zaur Ch. Apsita kgu: J. Skreija 1 rbl., Cahnbergs 2 rbl., W. Wihtols 1 rbl., M. Wihtols 1 rbl., X. 1 rbl, Busche-Intens 1 rbl., W. Wahrens 1 rbl., Gotthards 1 rbl., D. Platenbergs 1 rbl. G. Tombergs 50 kap., J. Upeneeks 1 rbl., Kr. Pahns 1 rbl., Baumans 1 rbl., W. Bredrichs 1 rbl., J. Bumbeers 1 rbl., Stegmans 1 rbl. D. Wilsons 1 rbl., J. Swihguls 1 rbl., Lasdinsch 1 rbl., A. Dzenewitz 1 rbl., Emilija Danischewski 1 rbl., un K. Jurewitsch 1 rbl. Zaur J. Vogelmana kgu: D. Steinbergs 3 rbl., P. Jansons 1 rbl., A. Jurgensons 1 rbl., J. Tschaibe 50 kap., F. ? 3 rbl. Zaur Kahnberga kgu: no Ostwalda k. 1 rbl., no Brasda k. 2 rbl. Zaur Gedrowitz kgu: W. Kraukliis 2 rbl., A. Stunda 1 rbl., Zelms 1 rbl., Krilgerts 1 rbl., J. Schkimels 75 kap., P. Balodis 1 rbl., Kolosows 1 rbl., A. Kurgusows 1 rbl., P. Izraelowitzs 1 rbl., un K. Furmans 1 rbl. Zaur Weinberga kgu: A. Abermans 1 rbl., A. Krause 1 rbl. Zaur Oscha kgu: K. Behrtuls 1 rbl. Zaur Wihtoka kgu: Straumans 20 kap., Edwardsons 1 rbl. Zaur C. Gulewski kgu: K. Waldowskis 5 rbl., C. Gulewskis 5 rbl., J. Gulewska 3 rbl., C. Reinschüssels 1 rbl., E. Bischler 1 rbl., H. Finks 1 rbl., A. Wehschneeks 1 rbl., A. Feldmans 1 rbl., J. Pinzers 1 rbl., Saimneeks 1., r. M. Kruhminsch 1 rbl., F. Vogels 1 rbl., A. Gutmans 1 rbl., M. Schlegers 1 rbl., J. Pahrups 1 rbl., J. Behrsinsch 1 rbl., K. Kaudze 1 rbl., Strautseka k. 5 rbl. Zaur P. Kweescha kgu: A. Kweesis 50 kap., W. Laima 1 rbl., P. Küssners 1 rbl., C. Küsners 50 k., R. Guts 20 kap., X. 5 kap., K. Stunda 20 kap., X. 5 kap., K. Jürgens 20 kap., O. Jürgens 20 kap., J. Saka 10 kap. F. K. 1 rbl., A. Kruhms 50 kap. Kopâ ar agrak eemaksatu naudu esmu saņehmis 457 rbl. 57 kap.

Jelgawas Latweeschu Amatn. Beedribas
buhwkomisijas kasseers J. Bruhmels.

Wisjaunakâs sinas.

No Peterburgas. Sestdeenas wakarâ notureta profesoru padomes sehde, kurâ nolemts, preekschlasijumus uniwersitatê uz kahdu laiku pahrtraukt, tadehl ka tagadejôs apstahklôs naw eespehjams darbus turpinat.

Tanî paschâ deenâ notureta studentu sapulzê ar 4000 pret 16 balsim nolemts, uzsahkt streiku.

Wehstules un atbildes.

Saig. At. J—â. Jums labak beretu mahzitees, nekâ dzejot. — **Fr. H. D—ê.** Luhdzam katrâ sinâ eesuhtit lihdz oktobra sahkumam. — **K. Drm. S—â.** Schimbrihscham wehl newaram Juhsu wehleschanos izpildit. — **K. D. Sw—ê.** Peesuhtitajôs Kr. dzejoklâs dzejas tik maz, ka newaram tos nodrukat. —

Izdew. un redaktors: Latw. Dr. Beedr. tagadejais presidents **Th. Doebner.**

Redaktors: **J. Weissmanis.**

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla Jelgawâ.